

ARSETT THEO

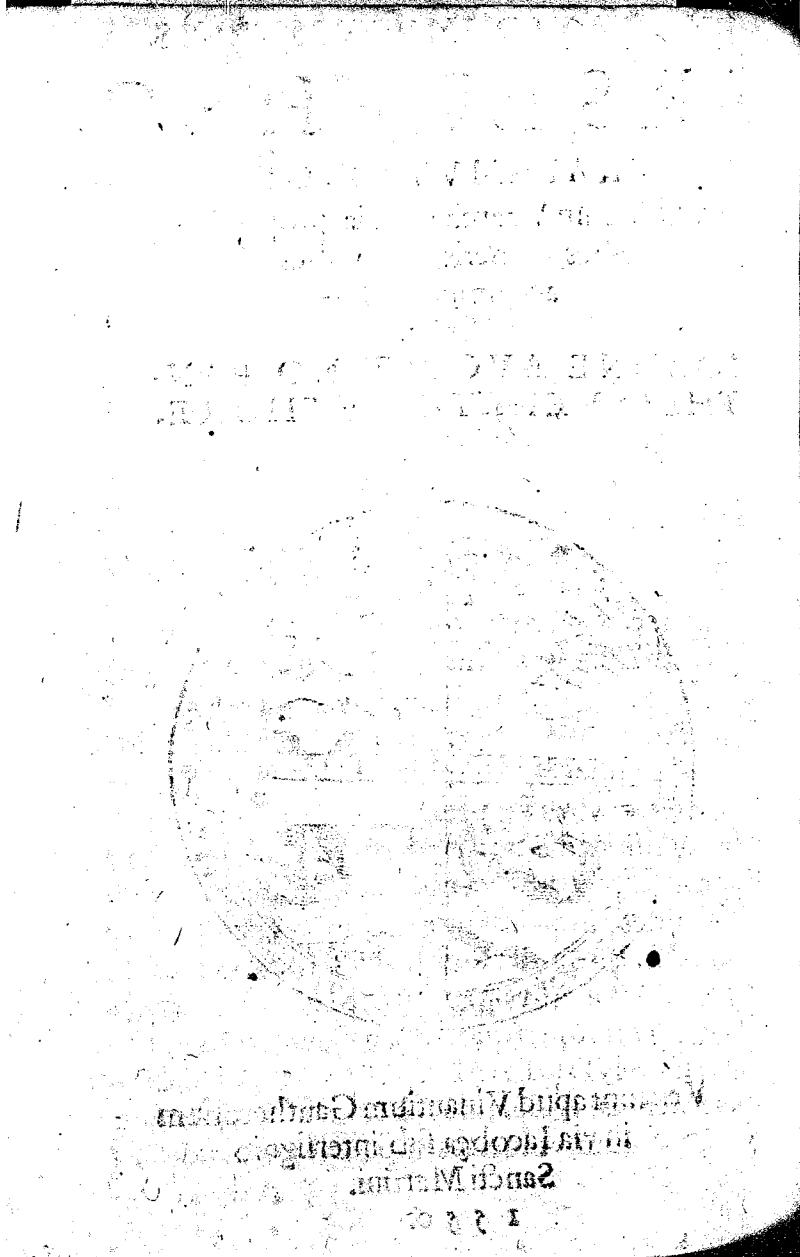
RIA TRANSMUTATIONIS ME-
tallicæ cum Voarchadūmia, proportio-
nibus, numeris, & iconibus rei
accommodis illu-
strata.

IOANNE AVGUSTINO PANTHEO VENETO AVTHORE,

Veneunt apud Vianum Gautherotium
in via Jacobea sub intersignio
Sancti Martini.

R 2652 366. Remplacant. 17095

Sanjour
Sangamon
County
Illinois
1851

REVERENDISSIMO IN
CHRISTO PATRI,

& D.D. ALTOBELLO AVEROLDO,
Dei, & Apostolicæ sedis gratia, Episcopo Poloniæ
Sanctissimi que D.N. Papæ Referen. ac per to-
tam ditionem Venetam, cum potestate Legati
Cardinalis de latere, Legato digniss. Ioannes Au-
gustinus Pantheus Venetus sacerdos, perennem
felicitatem.

Amdiu, Voarchadumia nostra (cōtra Alchimiam, via, & ratione ab Ar-
chimia, & Sophia, diuersę) fœtus in
lucē emersisset (Presul Reuerendiss.)
nisi Genius quidan talibus verbis,
assiduè increpās, ab incepto, deterruisset. Pantheu?
Quis te furor agit? Qua tibi audacia tantū arrogas?
Vt implumen adhuc Auiculā nido abigas? Cui tan-
tum abest, vt vires suppetat ad volatum: quo ne pe-
dibus quidem tuto possis incedere? Quis hoc de te
Panthee spicetur? Vt quò plura sē impedimenta
obiiciunt, eo impēsius hunc tuum fœtum emittere
festines? Et quod est magis absurdum: non Italiam
modo, sed vniuersum terrarū orbem, velis eū per-
agrare? Ac insuper (quod præter animi tui senten-
tiā est) ANDREAM GRITVM radiantissi-
mum Venetæ Reip. fidus, & cuius auspiciisq[ue] Nutu,
ac renutu, vniue. sus imperii status pendet, au-

All

EXORATIO IMPRESSIONIS.

deas incautè interpellare? Vide (queso) quid agas.
Ille maioribus negociis èst implicitus:quam vt cu
iusquam verbis possit vacare Et nisi tanto lectore
digna attuleris, futurū sine dubio est, vt vnde gra
tiam speras, inde contemptum, & odium referas.
Meum itaque consilium (nec fortasse imperitum)
hoc est: vel impotentem adhuc fœtum hunc tantis
per educandum , donec potentior, & longe gravior
prodire possit: uel si prorsus ædēdum putas, ita ex
ornare cōtendas, vt non turpis saltem videatur. His
ergo monitis, sèpissimè castigatus addubitaui (fa
teor) aliquandiu, ne nimius patris indulgentissimi
amor, rectum iudicium falleret. Iccirco duos consu
lui Censores, qui totum rursus opus, terq; quaterq;
ab initio ab finem vsque, reuoluerent, explora
rent, ac diligenter perpenderent. Discussis autem
singulis quibusq;, nihil in toto opere deprehensum
est, quod addi, vel detrahi, vel mutari debere vide
retur. Namque, opus suis perfectum asserebant pro
portionibus , partes vniuersas conuenire , insigni
forma præstare, vegetum corpus esse, succi plenum,
assiduo, ac diuturno labore firmatum: vt nullius cri
ticū iudicium exhorrescat: vnum duntaxat exceptū
est: Venusta, s. oris elegātia: cum tamen eam nos vo
lentes , scientesq; dicendi magistris reliquerimus,
contenti verborum simplicitate: vt illis verba , non
sententiæ verbis ambiciosius inseruireat. In quo
(nisi me iudicium fallit) humillimus sacrarum litera
rum stilus, in quo diutius versati sumus, hanc nostri
sermonis negligientiam fouet, tueturq;, vulgatis sæ

pi, & vſitatis, quām elegātibus, & exquisitis verbis
vtens, quod nihil ineptius habeatur quā in quæſtio
neveritatis cognoscendæ, de verborum ornatu,
esse ſollicitum. Fides authoris non temerè ſolet eſſe
ſuſpecta, vbi inſolētes vocum illecebræ affeſtātur.
Qui flores pluris fructibus faciunt, non immerito,
tamquam inaneſ à gravioribus Viris, reiiciuntur.
Nos haud quaquam populi plauſum quæritamus,
ſatiſ habemus, ac ſuper: ſi pauci ſilentis introſpici-
ant, & aliquid tāquam stuſidi, uel ē penitiſſimis Na-
turæ penetralibus, vel ē remotiſſimis Cœli adytiſ
erutum admirētur. Reliquos vero, ceu indignos, &
noſtrorum conceptuum ignaros paruipendimus,
ſiuſ rudi ingeñio, ſeu humili ſermone inculti cen-
ſeamur. Cū hoč, vel imprimis glorioſum nobis fu-
turuſ arbitremur, ſi hæc (qualia cunq; ſint) impe-
ritori multitudini diſplicuerint. Nec n. dicendi tā-
tuſ gratia, lepoſue, ſapientem hominem reddit.
Quin, hoc etiam dedita opera facimus: vt cælata ve-
ritate ſub amariori cortice locutionis vulguſ igna-
ruſ, à tantarum rerum lectione abſterreatur: quē-
admodum Voarchadūmici: Archicanopique con-
ſuevere, qui Argentum, & Aurum, oleis, vel aquis
occultant: quō videntes non videant, & intelligen-
teſ non percipient. Circumſpecti negociatoreſ, in
Fionis, non ſuperficieſ, ſed clauſam ſubſtantiam
inquirunt. Hic etiam non de artificioſo verborum
ambitu, ſed de rebus ſeriis palma queritur, eò per-
nior quod ea promuntur: quæ non in Gemmis, vel
in Aere, ſed in Auro, vel potius in ſempiternis men-

EXORATIO IMPRESSIONIS,

tibus, cūdēda sint. Quippe quæ cognita, & seruata, vere beatum hominem reddant, si rebus agendis nauiter det operam, non si omnium linguarum venustate tātum fuerit imbutus. Nos equidē hac reputamus gloriandum, quod meram (licet incomptam) veritatē Cabalisticis metallorum, gratiorem videamus fore, quā si eadē figmentis eloquentia, & vano coloris velamine in publicum peruenisset. Cum litera occidat, spiritus autem vivificet. Sed si hæc vera essent, fortasse quippiam contra nos merito dici possent, vnde Aduobati, atque Ducas auxilium implorandum est, cuius patrocinio quacūque libeat ingredi, liber aditus pateat. Atque ne diutius simoremur, en ATLOBELLVS AVEROL DVS, nobilis Brixianus, Dei, & Apostolicæ sedis gratia, Poleñ. Episcopus, propontifex optimus. En vltro omnibus mysticæ Philosophiæ candidatis patronus: cuius auspicio, & authoritate, si liberalis hic æditus fuerit, cum apud oēs alios terrarum Domines, tum præcipue apud VENETORVM DVCEM serenissimū, plentissimūmq; SENATVM, sinevlo metu reprehensionis, Victor volitare poterit. Hic Reuerendiss. Antistes, vt antiquissimam gentis AVEROL DAE nobilitatem, vt amplissimam totius corporis dignitatem prætermittamus, qua siceminet, vt vel procul intuenti terrenum Numen, non, hominem præ se ferat, diuinō est in genio, & ad promerendam semper nouam gratiam comparato. Incredibili morum suavitate, ad hæc obvia, atque expedita omnibus comitac: quā

EXORATIO IMPRESSIONIS. 4

fit, ut quocunque se vertat, omnia protinus hilaref-
cant. Quo certior spes, maiorque fiducia est nobis
proposita impetrandi, quod oramus. Oramus au-
tem, Reuerendissime Pater, Ut quanto longe, latèq;
tua sacrosancta polet authoritas, opus hoc nostrū
(in lucem ædendum) in tutelam recipias, quo præ-
sidio tuo munitum, tutius in doctissimorum Viro-
rum manus veniat. Est n. nobis iampridem explo-
ratum, quod si tuo quoq; suffragio, tuóq; fauore,
ac numine comprobatum, fuerit extra omnem a-
leam positum, ab omnisq; securum inuidia per Vni
uersum terrarum orbem volitabit. Quod si
tua benignitate acciderit, Pantheus
amplitudinis Tuæ obseruantissi-
mus, quicquid animi, corpo-
risq; viribus polet, quoad
vixerit, Tibi deditissi-
mum fore pollice-
tur. Vale.

Concessio.

Edictum leonis .x.

PONTIFICIS MAXIMI.

LEO.P.P.X.

Niueris:ad quos hę nostrę literę per
uenerint, Salutem, & apostolicam be-
nedictionem. Cum iampridem: sicut
acepimus, Dilectus filius Ioannes
Augustinus Pantheus Venetus mul-
tis lucubrationibus, & vigiliis opuscu-
lum de transmutationibus metallicis composuerit,
illudq; ad cōmūnem vsum edere statuerit: Nos qui
viros doctos in bonarum literarum studiis, quantū
cum Deo possumus, fouemus: ne is ex tot suis labo-
ribus damnum aliquod incurrat propter impresso-
rum æmulationem, qui alienæ industriæ insidiatur.
Verum si qui fructus ex eo percipi poterunt; ii ad
eū perueniant efficere volentes: Mandamus, & præ-
cipim⁹ omnibus, & singulis sub excōmunicationis
latę sententię: iis autem qui in nostris, & Sāctę Ro-
ecclesię Ciuitatibus, & locis degerint: quiq; nobis
& eidem ecclesię mediatē seu immediate subiecti
fuérint: præterea sub trecentorum ducatorum Ca-
merę apostolicę applicandorum; & item sub libro
rum, quos impresserit amissionis pœnis: ne quis per
decem annorum spacium opusculum ipsum impri-
mere: aut imprimi facere: aut impressum vñunda-
re: vendendumque tradere ullis in locis audeat: præ-

5

ter ipsum Ioannem Augustinum: sine eius iussu &
concessione. Datum Romæ apud Sanctum Petru
sub Annulo piscatoris die Ultima Febru. M. D.
XVII. Pontificatus nostri Anno Quarto.

B E M B V S.

Leoni.x. Pontifici ma

XIMO: IOANNES AVGVSTINV S

Pantheus Venetus sacerdos peren-
nem felicitatem.

Vm id moris apud antiquos:
æque ac recentiores Beatissi-
me Pater extiterit: memora-
biles mortalium vigilias: præ-
cipuasq; eorum Lucubratio-
nes: aut si quid accuratius lite-
rarum monumentis manda-
runt: Regibus, Imperatorib;
aut Summis Pótificibus mu-
neri offerri: tanquam benemeritis earum Censori-
bus: optimisq; laborum suorum Protectoribus, vt
Virtus inde laudata non mediocre sumeret incre-
mentum. Haud esse a ratione alienum duximus, Li-
bellum, quem nuperrimè de Metallorū Metamor-
phosi ex omnigena Philosophorum lectione con-
gessimus ad publicæ utilitatis commodum Fastigii

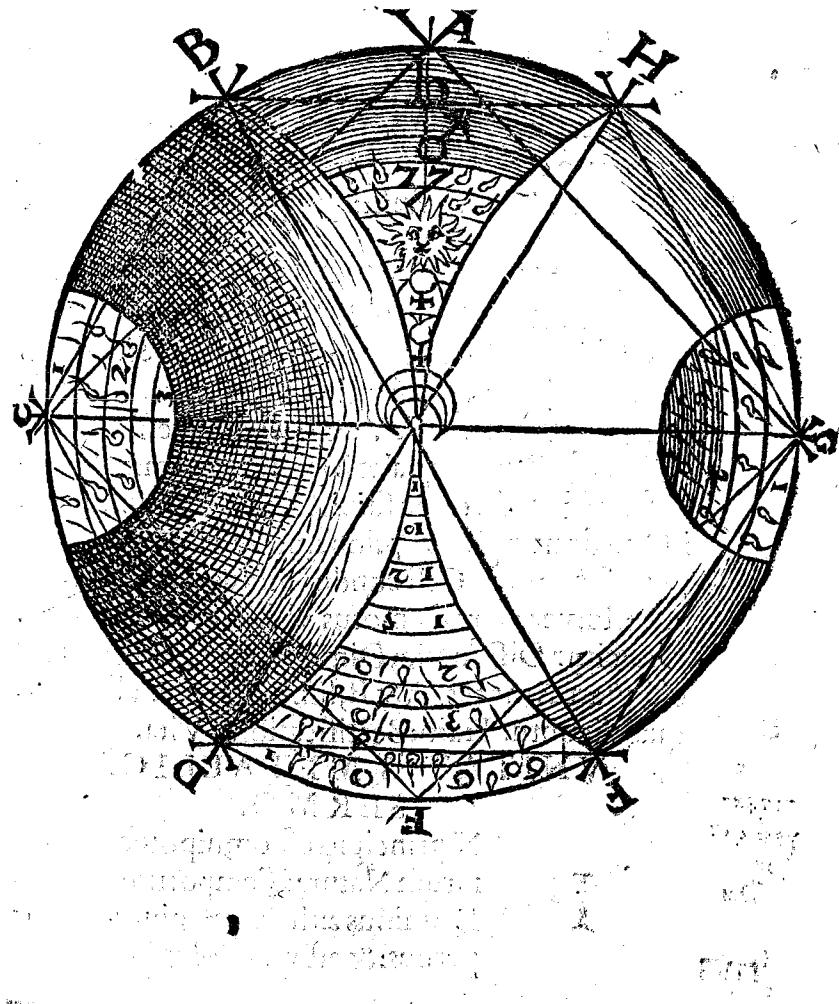
Pontificii tibi dicare Moderatori. Tanta namq; in te
est virtutū omnium copia, amplissimumq; Ortho-
doxæ religionis imperiū, & moderamen (silem⁹ præ-
clara tuorum gesta nulla oratione satis explicanda)
vt veluti Sol inter sidera, omnia nutu tuo facile dí-
ponas, & modereris. Oisq; perscrutatorū arcanorū
Caterua te vnicū Virtutū, morumq; omiū Parentē,
ac Mæcœnatē prædicet, & veneretur, Eamq; nostræ
lucubrationis farraginem esse voluimus, vt syncera
arcana Metamorphoseos Metallorū veritatē cōti-
nēret, & iniquitatis fallacias, operisq; icredulitatē ab
ipsis occulorū idagatoribus amoliretur. Quod per
q; facile patebit, si quispiā æquo aīo secretiores eius
fēsus perscrutabitur, eāq; in scribēdo seriē seruauim-
us, vt solis arcanorum Scrutatoribus, & Sapientiæ
filii benedictus Philosophorum Lapis, non Lapis,
immo incōparabilis Thesaurus innoteſceret. Idēq;
malè cogitantibus, & ignorantiae nubilo delitescen-
tibus occultaretur, tanquā præclarū Dei munus ra-
rissimis collatū mortalibus. Hinc cognoscant volui
m⁹ quanto in errore plæriq; iniquuātur, plurima Sa-
pientum scripta falso interpretantes, qui solam ver-
borū superficiem, & simplicem literæ sensū ferē at-
tingētes, quod sub ipso cortice Arcanū cōtineri Sa-
piētes voluerunt, penitus neglexerunt. Quamobrē
qui perperā ac nimis superstitionē eadē ſectati sunt,
iam verū callē ſe non psequi, ſed per deuia longe a-
berrare, amittētes tēpus, & oleū (vt veteri adagio di-
ci ſolet) intelligent. Verū nullū Diuitiarū incōmo-
dū, nullūq; tēporis dispēdiū paſſuri ſunt, qui libellū

(quantuluscunq; sit)nostrum diligent cura lectita-
uerint, optimèq; calluerint. Donumq; ex cœlesti li-
beralitate(sì quem Fata vocant) Aurei rami in opa-
cissima arbore latetis consequentur. Quo sane auul-
so, non deerit alter Aureus, immo longè precio-
sior. Nam simili semper frondescet Virga metal-
lo. Hunc igitur Sapientiæ filii dié noctuq; perscu-
tentur, totisq; ingénii viribus occultissimum Natu-
ræ Mysterium prosequantur, idemq; Christianæ
pietati consecrare studeant. Tu itaq; Pater Bea-
tissime, quem Deum mortalem in terris, & im-
mortalem Hominem in cœlis esse credimus, ac
veneramur, labores nostros hilari fronte suscipe,
tanquam Clientis tui tibi deditissimi Primitias,
quas si nō displicuisse cognouerim⁹, ad altiora scruta-
nanda Naturæ Mysteria benignissimis tuis auspiciis
protecti, & concitati, annuente Deo optimo maxi-
moq; accingemur. Interim cū venusino Vate Bea-
titudinem tuam alloquamur. Serus i cœlum redéas:
diuq; Lætus intersis populo quirini. Quo triste ni-
hil sospite timendum est. Vale Pater Beatissime uni-
cum Orthodoxæ fidei Decus: & Præsidium.

Ad lectores prefatio.

Vamuis silentio nostram incultam
indaginem potius præterire debuisse
m: quam talis, ac tam admirandæ me
tallicæ mixtionis verbum aliquod lo-
qui, monētibus antiquis patribus: No-
lite arcana propalare mortalibus. Attamen annuen-
te causa prima: trutinata immensa supernaturali: ac
omnibus fere occultæ materia, non sine optimis in-
stitutionibus a primæ Causæ inspiratione iamdudū
acceptis: quibus omnia nos dñebe fatemur. Ope-
ræ premium duximus sub umbraculo Solaris reflex'
compendio veritatem ostendere: & grauissimam
hanc transmutandi metalla prouinciam electis peni-
t' elucescere. Verum quia sub ænigmatis pallio for-
taſſe delitescere virtus illius videbitur (vt par est) id
cognoscatur, velimus: nec alia de causa appositum
fuisse Schema, niſi propter Ingratos, Indignos, Son-
tes, Alienigenas, Prophanos, Adulatores, Apostas-
tas, Anathematizatos, Maledicos, Infideles, & tristes
Hypocritas. Totum nunc recte: & breuiter: & aper-
tè dicetur. Cum copiosius in portione Diuisionis:
& in Speculo nostræ mentis intuitus narretur. Ut
Lucentes lux adueniens in luce clarifi-
cet: & Aberrantes hac accedente
luce emendentur: & com-
potes gratiæ dono
fruantur uni-
tate.

ARTIS METALLICAE SCHEMA.

EXPOSITIO LITERARVM SCHEMATICIS.

Onditor omnium rerum Deus sua ma-
xima omnipotentia ex Hyle creatu-
los, & Terram formauit. Et ex limo ip-
sius Terre plasmauit Adam, ac factum
transtulit in paradisum. Ibiq; de costa:
non de capite: nec de pedibus Adæ dormiētis Euā
illi sociam extraxit. Eua postmodum a calido serpē
te decepta: Adam delusus: quo pariter postea fuerūt
a Paradiso eiecti.

MOTVS ET ALTERATIONES ARTIS METALLICAE.

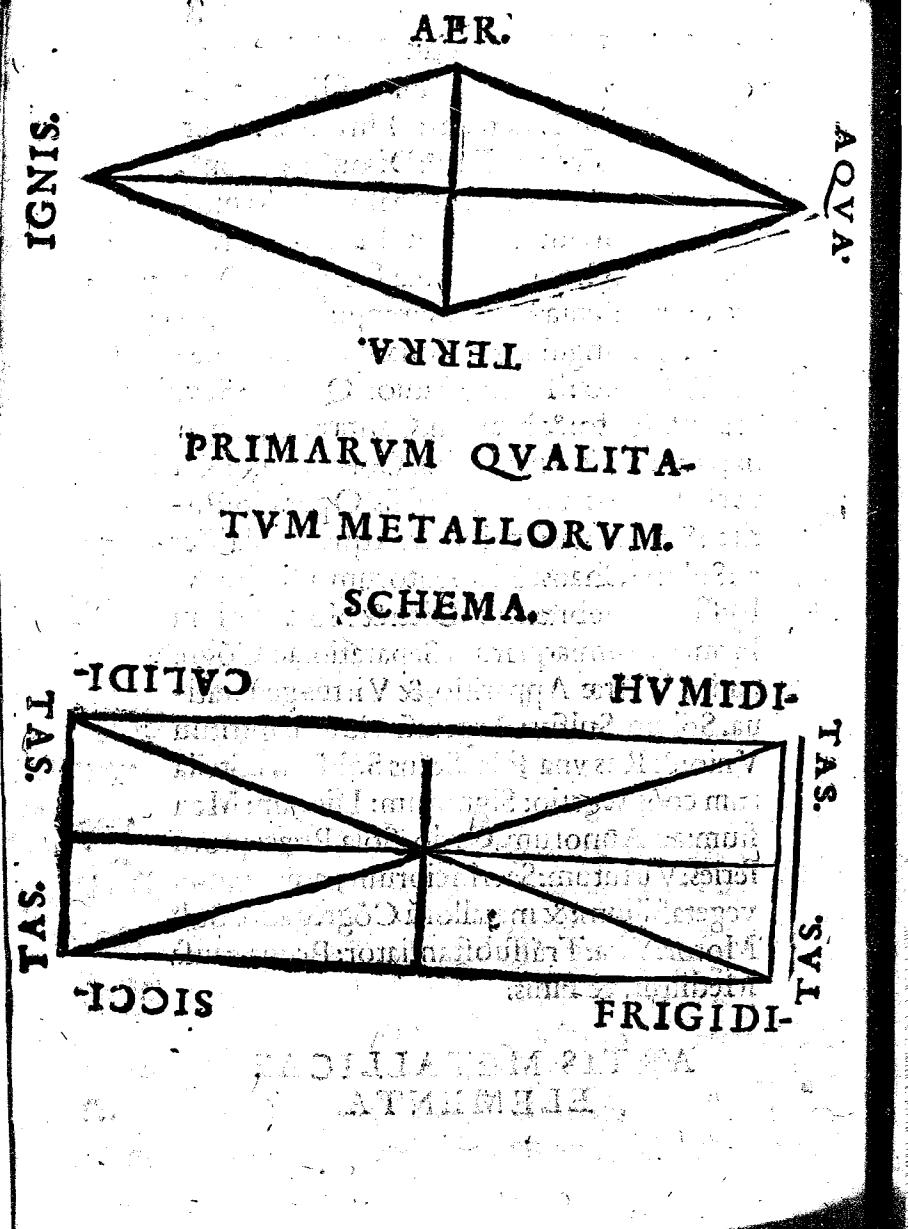
Ccepsum prodi non debere in arcanis
arcanorū legitur: tamen literas. siue ele-
menta A V: & E dicimus esse Mixtio-
nes æquales Materiæ, Formæ, & Me-
dij dispositiui. C: vero Primum motū.
i. Occisionem: Corruptionem: Calcinationem, vel
putrefactionem. G: secundus motus est: & est Gene-
ratio. H: vero tertius motus videlicet Augmētatio.
D: dicitur Disiunctio, Diminutio, vel Separatio: &
est quartus motus. F, & B, sunt elementa alterantia:
quæ dicuntur Fixio: Beatificatio: & Vita.

VNITATIS METALLICAE SERMO.

N principio est omnipotentia: Natu-
rarum Natura: Temporum tempus:
Dominus æternus: vniuersalis: su-
pernus: & est unus solus Deus. Solus

Pater: Filius: Spiritus sanctus: & Trinitas vna.
 Sola vnitatis: Substantia: Divinitas: Gloria: Ma-
 iestas: Essentia: Exemplar: Thronus: Faber
 naculum: & Totum. Ton: Diton: Triton:
 Diates: Diaron: Diapente: Diapason: & Armo-
 nia. Hyle: Circinus: Puctum: Linea: Metros,
 Diametros: Circumferentia: Triangulus: Qua-
 drangulus: Pentangulus: Sexangulus: Septan-
 gulus: Octangulus: & Nonangulus. Nume-
 rus: Vn: Duo: Tres: Quatuor: Quinq: Sex.
 Septem: Octo: & Nouem. Caritas: Intelligen-
 tia: vniuersalis Animarum: Corporumq: Ca-
 pacitas: Cælorum vniuersalis Operatio: Pu-
 ritas: Simplicitas: Ignis: Aer: Aqua: & Iola Ter-
 ra. Solum Chaos: Elementorum mixtio: A-
 byssus, Tenebrae: Lux: Dies: & Nox. Solum
 Firmamentum: aquarum Separatio: ac Cogre-
 gatio. Terræ Apparitio, & Virtus generati-
 ua. Solum Sulfur: Argentum: spirituum
 Unio: & Res vna sola. Solus Sol: Luna: Stella-
 rum congregatio: Signorum: Dierum: Men-
 sium: ac Annorum Ordo. Sola Praeceptoru-
 series: Virtutum: Sacrificiorum, animalium:
 vegetabilium: & metallorum Congregatio. Sol:
 Motor: Vita: Transubstantiator: Prima causa
 Medium, & Finis.

ARTIS METALLICAE ELEMENTA.

THEORICA AC PRAXIS.

Erminatio, recipientium est mutatio nátrarum receptarú per ineffabilem mixtionem calidi. i. Ignis cū Frigido: humidi. i. Aquæ cum Sicco dispositione perpetua. Hæc perpetua dispositio est fumus albus: & est Aqua albificans indicum lapidé, vt ait Maria. Hæc re est aqua albificans in drademum lapidem. i. itidi ἀναλογῶν. Et ista aqua est aqua viua, quæ sicca dicitur, vt τὸν omnes afferunt. Et est Argentum viuum Sapientū, de quo dixit Hermes, Custodite hoc Argentū viuum coagulatū, quod est in intimis thalamis, in quib⁹ coagulatum est. Ipsuſ enim Argentum viuum est de C O R D E S A T V R N I, & est secretū Scolæ, & dicitur Terra residua. Qui igitur verba audit, ipſe inquirat. Sed testamur per illum, qui nullius male perpetratum opus iustificat, & nullius rectè ac bene exaratum condemnat, q̄ omne quod cælauimus de hac sapientia, iam deteximus, & maximum arcanū, scientiam & intellectum habentibus patefecimus. Qui vult ergo proficere in hac sapientia, oportet istam admirabilem mixtionem, seu arcanum maximum componere et postea ipsum mutare. de natura in naturam, Luca sic dicente in Turba plurib⁹ rebus non indigētis, niſi una tantum. Et ista res una in uno quoq; gradu operum nostrorum in aliā vertitur naturam. Nam vt testatur Geber, Ars talis pō consistit in pluralitate rerum, cum dicit. Est n. La-

B

pis vnuſ Medicina vna, in quo magisterium noſtri
consiftit, cui non addimus rem extraneam aliquam
nec minuimus, niſi q̄ in præparatione ei^r ſuperflua
remouemus. In vna ergo re conſiftit totum ma-
gisterium iſtud. f. in Argento viuo. Et hoc expre-
ſe dicit Alphidius filio ſuo. Scito fili, q̄ hic lapis, qui
eſt radix, de quo omnes Sapientes tractauerunt, Ar-
gentum viuum eſt. Et eſt quoddam Argentum vi-
uum Albi coloris, & plusquam ſpeculum ſplendēs.
Item fertur in Turba. Initium totius operis eſt albe-
do. i. Argentum viuum. Ruborq; ſuccedit. Notetis
ergo q̄ Acetum, Agnus, Aibacheſt, Albedo, Albo-
rach, Album plumbum, Anima, Aq̄ua, Aqua albi-
ſcans, Aqua grauis, Aqua mercurialis, Aqua mu-
ndificata, Aqua ſicca, Aqua talchi, Aqua viua, A-
qua viſcoſa, Aqua vitæ, Aqua vrinæ, Argen-
tum viuum ſapientum, Argentum viuum coagula-
tum, Argyronion zotichon, Arſenicum, Auripigmen-
tum, Azoch, Cain, Cambar, Caput corui, caspacha-
ia, Cœlum, Cheſſeph hai, Cor ſaturni, Compar, cor-
pus album, corpus contrarium, Filius, Fumus albus,
Gumma, Hermafroditus, Hyems, humiditas adu-
ſtua, Humiditas aquosa, Inimicus, Lapis vnuſ, Ma-
gnesia, Medicina vna, medium diſpoſitiuum, men-
ſtruum, M E R C V R I V S, Oceidēs, Ollus, Oui,
Phlegma, Plumbum, Primus, punctum, radix, Satur-
nus, ſecretum Scoliaz, Senectus, Serinech, ſerauſ ſu-
gitiuſ, ſocius, Spiritus, stagnum, Sublimatum, ſuc-
cūs, ſudor Solis, Terra reſidua, Ventus, vespera, vri-
na puerorum, vultur, Zibach, & Ziua, idem ſigni-

Notan-
dum.

X

ficant. Quorū omniū, & multorū aliorū nomina, p
lixitatis vitādæ gratia omittimus. In compositione
autē hui⁹ admirabilis mixtionis, seu maximi arcani,
oportet nos sequi naturā. Nam (vt ait Geber) natura
p se agit. Nos aut̄ oportet tria scire, videlicet quid ē
natura, quot sunt naturæ, & qualiter natura operat.

Secundum autem Aristotelem secundo physi-
cæ auscultationis, Natura sic diffinitur. Natura
est Principium, & Causa mouendi, & quiescen-
di in illo in quo est primo, & per se, & non secundū
accidens. Item secundum Auctorem perfecti magi-
sterii. Naturæ, & complexiones primarum qualita-
tum sunt quatuor, videlicet caliditas, & Siccitas, vt
in Igne. Caliditas, & Humiditas, vt in Aere. Humi-
ditas, & frigiditas, vt in Aqua. Frigiditas, & siccitas,
vt in terra. Omnes autem istæ cōplexiones inæqua-
les sunt, nec est vlla istarum, quam quærimus. Nam
nos quærimus æquale, de quo dicit Ioannicius, q
æqualis mixtio est vna, quando cum moderatione
incolume dicitur corpus. Notetis ergo, q dicit cum
moderatione. s. prædictarū naturarū, videlicet cali-
ditatis, humiditatis, frigiditatis, & siccitatis. Nā quā-
do aliqua istarū naturarū aliā non excedit, tunc dici-
tur corpus æquale, quia tantū est de vna, quantū dē
alia. Item notetis, q incolume dicitur sanū, vel mu-
duim ab omni causa corruptionis. Et scdm Geber. Notan-
Stagnum est plumbum purissimum, & est in eo æ- dum.
qualitas fixionis, vel spissitudinis duorum cōponen-
tium argenti viui. f. & fulfuris, non autem æqualitas,
quantū in mixtione argentivui. Itē Hermes inquit.

Bii

Notan-
dum.

Fili Philosphorum corpora sunt septem, quorū primus est Sol, eorum optimus rex, & caput, quod nec terra corruptit, nec res comburens comburit, nec aqua alteratur, eo q̄ complexio eius est temperata, & natura directa, i Caliditate, Humiditate, Frigiditate, & Siccitate. Nec in eo quid superfluum est, vel diminutum. Et ideo Philosphi prætulerūt ipsum, & magnificauerunt, & dixerunt, q̄ sic se habet Sol in corporibus, quemadmodum Sol in Stellis. Suo n. lumine, & splendore omnia commutabilia germinat, & omnes fructus perficit nutu dei.

Quid plura, si ad hoc peruenire possimus? Habem' proportionatum ferè totū iuxta Socratem dicentē. Iam ergo Albi plumbi dispositionem vobis demō strau, quo genito nihil aliud est, q̄ opus mulierum, & ludus puerorum. Item notetis, q̄ Ingressio, Summersio, Coniunctio, Connexio, Complexio, Compositio, & Mixtio, idem significant in hac arte. Nihil n. ingreditur, summa ergit, coniungitur, connectitur, complectitur, componitur, quādo miscetur. Ergo videamus quid sit mixtio, quia ipsa cognita per diffinitionem omnia alia cognoscentur.

Secundum ergo Philosophum primo de generazione. Mixtio est miscibilium alteratorum per minima coniunctorum Vno. Notetis miscibilium, i. elemētorū. Nam ipsa sunt prima principia vnius cuiuscum mixti, nec ipsi manifestam, nec occultam scire possumus, naturam, nū sciamus ipsa elementa commiscere, seu componere. Vnde Hermes dicit. Intellige fili quatuor elementorum scientiam, quæ

Notandum.

Notandum.

suis posita sunt rationibus in sua abscondita appari-
tione. Eorum n. abscondita apparitio, nequaquam
significatur nisi componatur, eo q̄ non perficiuntur
donec sui colores peragantur. Notetis etiam per
minima. i. per indiuisibilia. Nam si quid posset diui-
di, non esset minimum, cum omnis pars minor sit Notan-
suo toto. Apparet ergo q̄ per minima. i. per indiuisi dum.
bilia fit mixtio Elementorum. Et q̄ Elementum sit
minimum corporum apparentium, patet per diffi-
cionem eius. Elementum enim minima particula
corporis est.

Tertio, videamus qualiter operatur Natura. Et
certe quatuor modis. s. secundū quatuor mot⁹,
qui sunt Corruptio, Generatio, Augmentum,
& Diminutio. Alteratio. n. est secundum qualitatē
mutatio. Agit ergo natura corrumpendo. Sed quia
Corruptionis multæ sunt species, tentemus solum
de vna, quæ vertitur in propositum nostrum. Et cer-
te vna est Putrefactio. Vnde Hermes ī allegoria sua.
Scitote, q̄ artis origo est caput Corui, qui in nigre-
dine noctis, & in claritate diei sine alis volat, & ama-
ritudine nostra in suo sanguine exeunte coloratio
accipitur, & a suo dorso mera accipitur aqua. Non
est aliud caput Corui, nisi nigredo noctis. Quia si-
cut ista sunt nigra, & obscura respectu diei, sic cor-
pus putrefactum respectu corporis mūdi, q̄ ex pu-
trefactione oritur, seu per nostrum artificium extra-
hitur. Sed cuius coloris debet esse istud corpus mū-
dum? Certe albi coloris. Vnde Hermes. Scitote ru-
morum inquisitores, & Sapientiæ filii, q̄ Vultus su-

Biii

pra montem extensum in cacumē voce magna clamat, inquiens. Ego sum Albus nigri, & citrinus albi; & Rubeus citrini, veridicus sum certe, & non mentior. Notetis ergo albus nigri. Nam ipsū albū, ex nigro extrahimus. Itē Alphidius. Argentū viuū quod ab eo. s. corpore nigro extrahitur, est humidū, albū, a corticib⁹ mundū, ne opus pereat. Viso ergo qđ pri-
mū motus naturæ est putrefacere, videndū est qua-
liter fit. Et vt perfectè sciam⁹ facere, oportet nos ha-
bere cognitionem principiorū tam naturaliū quam
Artificialiū. Nam qui principia ignorant, finem nō
inuenient.

Rimū ergo principium naturale est ma-
teria, seu causa materialis terræ, aquæ, ignis
& æris, sub nutu dei, vel Marthek, qđ grā-
cē neusi theu dicitur, & Hebraicē rec on heloim,
positis in literis, & numeris: notatis per lineam per-
pendicularē ut infra, adiuisis per æquales, & inæ-
quales partes, tali videlicet modo.

N.	:	3	M.	:	12
V.	.	20	A.	.	1
T.	.	19	R.	.	17
V.	.	20	T.	.	19
	.	72	H.	.	8
D.	.	4	E.	.	5
E.	.	3	K.	.	10
L.	.	9			
	.	18	D.	.	4
	.	90	E.	.	5
	.		L.	.	9
	.			.	18
	.			.	90
	.			.	
	.	9		.	9
	.	2		.	2
	.	18		.	18
	.	18		.	18
	.	9		.	9
	.	8		.	8
			Putrefactio.	42	
			Generatio.	30	
			Alteratio.	18	
				90	
				90	
			Biiii		

N.	50	200	7
E.	5	90	3
Y.	400	6	1
S.	200	1	1
E.	5	6	1
I.	10	700	1
		996	
	670		
O.	9	1	8
E.	5	30	5
O.	70	5	11
Y.	400	10	1
Z.	484	600	8
	1154	646	
		1642	
Putrefactio.	539	Putrefactio:	772
Generatio.	386	Generatio.	544
Alteratio.	229	Alteratio.	326
	1154		1642.

Secundum est Calor id est Ignis alienus, qui est instrumentum mouens ipsam materiam ad putrefaciendum, & non aliud agens in mundo.

Vnde inquit Alphidius. Scito fili, q̄ substantia agēs in hoc toto mundo est vnum. scilicet Calor. Calore enim sublato, nullus omnimo motus est. Motus autem est actus, ideoque dispositionis, & operis radix calor est. Sed cum multi sint gradus calorū, siue Ignis, videamus quid sit iste, & in quo gradu est.

Terce Ignis, siue Calor, ē Ignis siue Calor In tertiis, sic testāte Maria. Mensura Ignis tui esto sicut Solis in diebus Iunij, & Iulii. Et vocatur Fimus equinus, vt inquit Alphidius. Igne coquitur: quod tibi ostendam. Et est calidus, & siccus in quarto, cuius proprietas est augmentare siccitatē, condensando humiditatem. Nam sicut Ignis Fimi augmentat frigidum, & humidum propter suam frigiditatem, & humiditatem, quae prohibetur: Ita fortitudo Ignis calidi, & siccii, siccitatē disponit, naturam humidam in naturam fcccam (vt scitis) terminando. Huic autem non assimilatur aliis in mundo nisi Naturalis, qui est Ignis Solis in visceribus terrae. Visis igitur principiis naturalibus, videamus Artificialia.

Principia Artificialia sunt instrumenta, in quibus perficitur ista putrefactio. Et Primum est C A R A H A: Secundum est A L V D E L i. Venter equi: in quo debet poniri materia: de quo Vincētius dicit. Solutiones corporum & spirituum, instrumenta sunt multa: vnum tamen dicitur Venter equi. Et

fit duobus vasis: quoru alteru, ē Aludel & in ipso:
Materia ponitur: statque in Fornace: & subtus nu-
tritur Ignis: vt buliat. Auicenna dicit, q̄ iste dispo-
sitiones non possunt fieri nisi in vase duplice cogni-
to, quod vas est Venter equi supra nominatus. Itē
cum diffinitio sit omnino quid esse rei significans,
videamus quid est putrefactio rei, vt melius cognoscamus eam.

E cundum autē Ioanniciū. Putrefactio est
S corruptio substantie rei ex vaporum retene-
tione. Si n. dispergat per æra, non putrefit.
Quare debet aludel sic adaptari, ne respirare possit.
Vel potest aliter sic diffiniri. Putrefactio est substancialis humiditatis corruptio ex indigētia caloris naturalis, supérabundante calore alieno artificiali exte-
rius agente. Noteris calore alieno superabundante.
Nam ipse calor alienus est instrumentum agēs, seu
perficiens putrefactionem corruptione humida.
Sed per quem modum facit hanc corruptionem calor? Respondemus. Calor calefacit rem sibi super-
positam, & calefaciendo facit euaporare humiditatem, qua humiditate omnes partes siccæ terreæ con-
tinabantur, & faciebant vnum corpus continuum
& vnam rem, & ita calor corruptit, & putrefacit ipsam rem, sicut videtur in ligno in igne posito. Nam
fortitudo caloris ipsius ignis, facit euaporare a ligno
Aquam, & Oleum, mediatis quibus lignum primo erat corpus continuum, modopost separatione
Aquæ, & Olei, remanent cineres, & partes siccæ ex
toto discontinuatae, & puluerizatae. Et propter ista

Notan-
dum.

similitudinem, putrefactio vocata fuit cinis a Philosophis. Vnde recte inquit hermes. Ne argentum viuum negligentiae tradas, nigrū cinerē dealbat, & p̄ sapientū ignē fit opus. Ideo vocata fuit etiam calcinatio. i. Putrefactio, ppter eandē similitudinem. Nā sicut fortitudo ignis priuat lapidem sua humiditate & de ipso facit calcē, sic putrefactio. Vnde parmenides in turba. Nisi vertatis naturam, eiusq; compositiones, & complexiones sciatis, & bene coaptetis consanguineum consanguineis, & primū primo, in conuenienter facitis, nec quicquā operamini, eo q̄ naturae cū suis consimilibus naturis consequentur eas, & lætabuntur in eis. Namq; putrescūt, vel disiungitur, eo q̄ natura naturam regit, quæ ipsā diruit, & in puluerē vertit, & in puluerē deducit. Apparet ergo, q̄ per putrefactionem res destruitur, & in nihilum deducitur, sicut lapis per calcinationem. Viso igitur quid est putrefactio, & qualiter fit, videamus signa per quæ possumus cognoscere quando erit perfecta, & quando non.

Duo quidē sunt accidentia principalia, per quæ possumus cognoscere ipsam esse factam, aut non. I. Color, & tactus. Color. s. Niger, tactus. s. Pōderosus. Vnde auctor perfecti magisterii. Plumbum in sua altitudine est plumbū, & argentū, frigidū, Siccum, terreum, melancholicum, nigrum, marcidū, fœtidum, ponderosū, & fœmineum. Ex iis ergo apparet, q̄ putrefactio tunc est perfecta quando est nigra, & ponderosa. Item notetis, q̄ argentum nostrum, Calcinatio, Incineratio, Me-

Notandum.

lancholia, Nigredo, Nox, Putrefactio, Prægnatio, & Sputum idem significant. Sed quid remianet corruptum post Putrefactionem? Respondemus. Substantia formæ, quæ ante putrefactionem erat in potentia rei introducta ex proportione Elementorum, ex quibus erat composita. Quia materia non ita corrupitur, ut penitus annihietur, seu ad nihilum reducatur, cum elementa destrui a nobis non sit possibile, sed Essentia, & Forma, quam ex mixtione suscep-
rant, bene penitus annihilantur. Nam totum integrale (puta domus) consistit ex suis partibus integrilibus. Destructa vero, seu disiuncta una parte a loco suo, quem locum prius habebat in toto destruitur forma, siue Essentia totius domus, & tamen remanent Lapidæ, Ligna, & Fundamenta, ex quibus constabat domus. Sic etiam in proposito nostro. Nam separato humido a loco suo, quem habebat in com-
mixto elementari, tanquam pars integralis in toto, & hoc per calorem eleuantem ipsum, & separantem ab aliis partibus, annihilatur penitus forma, & essen-
tia ipsius mixti. Substantia tamen humidi non annihi-
latur, nec potest annihilari. Sed contra. Nonne si ponamus ollam plenam aquæ ad ignem, per virtutem caloris consumetur, ita q[uod] nihil remanebit? Certe sic.
Ergo substantia eius penitus annihilatur. Respon-
demus. Quod Aqua habet substantiam valde subtilem, & raram. Item habet contrarias qualitates penitus qualitatibus ignis. Nam Caliditas ignis frigiditati aquæ opponitur, & siccitas humiditati. Cum ergo caliditas ignis frigiditati aquæ aduenit, pugnant in-

ter se: & si caliditas vincat aquæ humidi frigiditatē, intantum subtiliat, & ratificat substantiam aquæ, q̄ transmutat eam in substantiam Aeris. Nam Aer generatur ex Calido ignis, & Humido aquæ. Et Terra ex Sicco ignis, & Frigido aquæ. Vnde Morienus. Quatuor sunt Elementa, quorū duo sunt principalia, & summoperè contraria, vt Ignis, & Aqua. Alia vero duo generantur ex istis, vt Aer, & Terra. Hoc etiam declarat Albertus optimè in libro perigenes. Item videmus nubem pluuialem virtute calorum sursum ascendere, & contra naturam suam eleuari. Nam Aqua de natura sua semper deorsum petit: tāquā graue, & cum venit ad locum perpetui frigoris, in quo frigiditas superat caliditatem, tunc nubes cōuertitur in Aquam virtute suæ frigiditatis inspissantis, & conuertentis substantiam nubis in aquam, & ita generatur pluia. Et etiam cum ventus borealis, cuius natura est frigida, & sicca, obuiat australi, tunc si frigiditas borealis superat caliditatem australē, condensatur, & cōgelatur nubes, & hæc aliquoties in Aquam conuertitur, aliquoties in grādinem, aliquoties in niuem. Ex quo apparet, q̄ substantia Elementorum non potest annihilari, sed recipit transmutationem, cum natura vnius naturam alterius superat.

Secundus autem motus naturæ est Generatio. Cum Corruptio vnius, est Generatio alterius, Philosopho teste primo de generatione. Et est impossibile materiam esse, quæ non sit sub aliqua Forma, primo physicorum. Nam quando agens de-

struxit mixtionem primam, seu proportionem elementorum, quæ faciebat rem esse sub prima forma, statim introducit aliam. Et quæ forma est illa? certe corporis corrupti, quod vocatur a Sapientib^h huius artis Saturnus, vel plumbū, vel æs propter suā nigredinem, & immunditiā, a qua nigredine, & immunditia debet fieri mundatio. Vnde inquit hermes. Hoc fili noscas, q̄ nisi quis sciat ducere prægnationem, facere generare, mortificare, & speciesviuificare, lumen inducere, ac mundicare, quo usq; igni purgentur, colorentur, & a maculis vltimis mundificantur, velut a nigredine, & tenebris, nihil fit. Si autem hoc quis piā fecerit, maioris dignitatis erit posse ssor, vt reges eū venerentur. Item alteratio est mutatio secundū qualitatem facta ex quadā materiæ locali permutatione, qui quidē mot⁹ cōtinet in se principalia huius magisterii, de quibus dicit gēber. Sunt itaq; huius artis principia modi operationum ipsius quibus applicatur Artifex ad hoc magisterium, qui quidem ad se inuicem sunt diuersi. Est. n. vnuſ modus sublimatio, & descensio alter. i. secundus. Et vnuſ est distillatio. i. tertius. Et vnuſ ex modis est calcinatio. i. quartus. Et alijs solutio. i. quintus, sextus, coagulatio, septimus vero, Fixio. octauus demū est, cæratio.

Primus ergo modus fuit sublimatio. Et causa intentionis eius fuit, quia non nouerunt antiqui Philosophi, nec nos, nec qui post nos venturi sunt, aliquod q̄ vniret corpora, nisi spirit⁹ solos, vel q̄ naturam spiritus, vel corporis in se contineat, sed

hos projectos super corpora sine illorū mundatione, viderunt non perfectos colores dare, vel ex toto corrūpere, denigrare, aduertere, & defœdere. Note tis ergo, q̄ dicimus sine illorū mundatione. Igitur Notandum debet fieri. i. ista a nigredine, & tenebris. dum. Et ita sentit hermes. Sed quid est illud, q̄ parit istā nigredinem? certe humiditas aquosa, & adustiua. Vnde auctor trium verborum dicit, q̄ humiditas adustiua est fumus aquosus, de quo dicitur, humiditas aquosa, & adustiua corruptit opus, & tingit in nigredinem. Verum humiditas illa, quæ parit nigredinem, impedit albūfumum, quo deficiente aurum archimia non fit, Morieno ita testante. Nisi fumus albus fuisset, aurum archimia non fuisset. Item de hoc idem. Nota, q̄ de fumo albo interrogasti, scire te conuenit. Fumus albus est anima, & Spiritus illorum corporum, quorum animas iam extraximus, et iterum eas suis corporibus coniunximus. Ista ergo Anima suum corpus ingressa dealbat ipsum, et mūdat ab omni nigredine. Vnde parmenides in Turba. Scitote, q̄ si superficies dealbatur intrinseca eius dealbantur, & si superficiem æris dealbauerit, intrinseca eius dealbabuntur. Item lucas. Argento autem viuo gubernato omne corpus dealbatur, & natura naturam conuertit.

Siccū ergo & humidum accipite, & extrahite sumū albū ab ipsis, & custodite ne pereat. Sed quāliter generat istē fum⁹ alb⁹? certe p̄ putrefactiōnē, & mūdificationē. Primō materia corrūpit, sitq; per calorē ignis separatio vnius fumi adustiui, qui

tigit in Nigredinem ab isto Fumo albo, qui erat an-
tē mixtus sibi in prima materia, sub vna forma tamē
& ita recipit mundationem vnam per ignem. Nam
alterā postmodum recipit per artificiū nostrum.
s. per Sublimationem, & Distillationem, vt infra. Et
hoc est, q̄ dicit Hippocrates in aphorismis. In per-
turbatione, & vomitu, qui sponte fiunt, si qualia o-
portet purgari, purgentur, bene erit. Si vero non, e-
contra. Quod sic exponimus. In perturbatione vē-
tris. i. Putrefactionibus, quæ fiunt in Aludel. Et vo-
mitibus, qui sponte fiunt. i. Sublimationibus, & Di-
stillationibus, quæ fiunt in Caraha ascendendo sur-
sum sicut est vomitus. Si qualia oportet purgari, pur-
gentur, bene est. Si non, male. Ex iis ergo apparet, q̄
si bene sciamus facere Putrefactionem, quæ est tur-
batio Elementorum, seu Deligatio, vel Mundifica-
tio, & bene per Sublimationem, & Distillationem
separare hoc ab hoc. i. purum ab impuro nobis be-
ne erit, & si non, male. Et notetis, q̄ adhæret pars v-
Notan- na fixa cum fecibus, quæ nunquam per Ingeniorū
dum. genus aliquod separari ab illis posset.

ET cum Fumus ille fuerit mundus, & albus, tūc
erit aptus ad coniungendum cum suo corpo-
re, vt diximus supra, aliter non, vt scitis. Vnde
inquit Morienus. Si quis animam extraxerit, & eam
sursum ascendere fecerit, & ab ea omnem nigredi-
nem, & fetorem abluerit, postea cum suo corpore
coniunxerit, & demum mortificauerit, videbit ma-
xima mirabilia in mundo. Visa igitur generatione
illius Fumi albi, qui fit per separationem Fumi adu-

stui ab eo in putrefactione, & mundificatione, videamus illam quæ fit per sublimationem, & distillationem. Et primo videamus, quid est sublimatio, & quare fuit inuenta.

Sublimatio n. est rei siccæ per ignem eleuatio cū adhærentia suo vasi. Causa autem inventionis eius fuit mundatio spirituum, aliter impossibilis est, ut iam dictum est supra.

Distillatio vero est putrefactæ liquorosæ rei a fece sua turbulentia separatio, & hæc fuit generalis. Specialis autem fuit inquisitio aquæ puræ, ita ut corpus solutum post ipsius aquæ resolutiō nem non posset infici, nec corrumpi.

Distillationem vero pluribus ponimus modis. S. per manicā, & cineritiū. per manicam, n. sic.

Fiat furnus distillationis in quo primo collectetur carbo, & coaptetur ei benè, & postea sup carbones accensos substantia distillanda ad spii iudicem vnius digiti, & desuper etiam carbones usq; ad summitatē furni, & dimittatur operari quo usq; totum distilletur. Modus vero alias per cineritium sic fit. Collocet substantia ī fouea cineritij, ac desuper ligna accēsa, & permittat operari quo usq; tota munda exeat. Prima aut distillatio maior est q̄ scđa, quia manica acuitatē caloris plus infert q̄ cineritiū. Fit etiā p̄ balneū arenæ. Et causa inventionis talis balnei, fuit substantia puræ in naturā suam extractio. Quoniā per distillationē primā, & secundā substantia, fuit balnei Saturni sola serenitas. Visis ergo modis distillādi, & quid ē distillatio, accedam ad feces.

C

Verum secundum hermetem . In vna quaq; re corruptibili tria sunt consideranda . Primum quod est utile aqua, secundū oleum, tertium fex. Tamen nullum istorū habet esse in corpore isto corrupto , sed confusum, & indiuisum, quod corpus ab aliquibus vocatur hyle, vnde dicitur, Deus creauit primo cælos & terram, quos cælos vocamus sublimationem, terram vero corpus nigrum. Et ex limo istius terræ plasmauit De⁹ Adam, & ex Adam viraginem, quod est corpus nostrum, in quo sunt aliquæ essentiæ corruptionis, quæ prohibentur. Vnde inquit alphidius. Scito fili, q̄ in libro fit librorum persecutio, & certissimum est opus eis, qui ratiocinantur, iam ergo mandavi tibi quod proponis, videlicet Adam, & prohibui ea, quæ opus corrumpunt.i. Viraginem. a medicis vero vocatur hoc corpus corruptū massa ptyssaria , ex qua generatur in stomacho chylus, & ex hoc chylo generatur in hepate quatuor humores.s. Sanguis, Cholera, Phlegma, & Melacholia: & ex iis corpus sustentatur, nutritur, & regitur. Hoc idē ipsi dicunt per alia verba . Nam natura primo procedit in stomacho dealbando, secundo in hepate rubificando, vltimo in membris subiliando.

Accipiamus ergo terram rubeam , ac cum sua aqua mundificata in aludel, igne, & ære mediabantibus æqualiter coniungamus, vt corpus vnu viuu, seu aqua sicca, vel fumus albus fiat per viā putrefactionis . Hæc aqua, seu putrefactio vocata fuit initium operum , & clavis operum per Alphidium sic dicentem. Scito fili, q̄ intus thesauri non sunt ab

sconditi, verum in ea fertuati coram tuis oculis cum domum ingredieris, volo tamen tibi vnam clauem tribuere, quam eorum signa voco, q̄ si rationē habes, residuas tres claves scies, & extrahes tua scientia ex ea. Porro hæc vna clavis est aqua sicca, quæ fit per vas sapiētum, & modo putrefactionis. Per istam vero clavem incipit opus, & fit per ipsam postmodum extractio reliquarū trium clavium, & cognoscuntur. Mixtum igitur ac putrefactum æquatum prædictum, iterum in mundo aliud, nam aliud vas nō potest ignem sustinere, recipiatur. Colloceturq; in furno generationis, ac detur ignis, vt totum illud ī marthek deueniat, absq; aliqua terminatione ignis prætermissa, quia motus debet esse continuus (vt sciatis) & non interruptus. Propterea in euentote omnia necessaria quoisq; totum perficiatur.

Tertius motus naturæ est augmentum, quod fit admodum augmenti lunæ. Nam sicut per aspectum solis luna incipit illuminari, & postea omni die augmentatur lumen eius quoisq; tota sit illuminata, sic etiam magnesia incipit per simum rubificari, donec tota fuerit rubificata. Et hoc dicit hermes in secreto suo, videlicet vitis sapientum succus in .42. diebus extrahitur, eius vinum in fine .30. peragitur, de cætero ipsum diminuit, trituratio vero augmentat, eo q̄ luna post .15. diminuitur, & in .30. augmentatur. Fit etiam hæc coniunctio admodum corporis, & animæ. Nam sicut anima corpus ingreditur, & continet ipsum, sic sumus ab corpus suum. Vnde inquit Alphidius. Prose.

Cii

quente fugienti obuiante ab eis fuga aufertur, & veritas sequitur, & natura cœpit suum comparem ut inimicum, & se ad innicem continuerunt, & continent, quoniam anima corpus introiuit. Istud punctum est secundū punctū martis scđm hermetem, Scđm vero ordinem est Louis. In domo cui' posuimus Martem. Et quare ibi appositus fuit, videat particula nostræ diuisionis sub titulo cineritij.c. Res a

Notandum. lopis mūdata. Idem dicit Rodianus cum embryone reducit. Notetis embryon. Embryon.n. est frustum carnis, seu massa, ex qua natura format in matrice fœtum: & disponit omnia mēbra sua. Sic istud punctum est massa: seu lapis, ex quo totum magisterium perficitur. Item istud punctū est etiā materia, ex qua omnia metalla ducunt originē. Vnde inquit Alphidius. Ut enucleatus intelligas me loquētem, volo ut scias de qua materia metalla ducunt originem. Attende itaq;. Aqua grauis, & viscosa in visceribus terræ non habens exitum foras, si prope est Sulfur, eius excocta calore conuertitur in argentum viuum. Et sic Notetis, q̄ Aqua viscosa, & Sulfur sunt materia omnium metallorum, argenti viui. Hoc idem dicit geber, cum diffinit argentum viuum dicens. Argentum viuum est Aqua viscosa in visceribus terræ Substantiæ subtilis Albæ terræ per calorem temperatissimum vnta totali vniione per minima quoq; humidum contempetur a siccо, & siccum ab humido æqualiter. Notetis ergo, Aquā viscosam, & Substantiā albā, q̄ dicimus esse etiā Materiā argenti. Item notetis, per calorem

Notandum.

Notandum.

temperatissimum tanquam per instrumentum per
ficiens ipsam. Item notetis, modum perficiendi cū Notan-
dicit, quousq; humidum cōtemperetur cum sicco. dum.
Item notetis, q̄ ær, arbor, argentum, Argilla, Argy-
rion, caspa, chesleph, Consanguineum corpus. Cor Notan-
pus impropriū, corpus nigrum, eua, fada, fœmina, dum.
Gallina, Giumis, Gumma alba, hypostasis alba, Li-
gnū, Linea, L V N A, Magnesia alba, Materia, Ma-
ter, Massaptyssanaria, Mediū cælum, Meridies, ni-
gredo, niger cinis: Ouis, Sanguis, Secundus, soror,
substantia subtilis, ver, virago, virilitas, Vnio spiri-
tuum, vua acerba, & tenebræ idem sunt. Visa autē
mixtione, putrefactione, generatione, & augmen-
tatione argenti viui videamus eius fixionem, quæ fi-
xio fit per diminutionem, quæ est quartus motu na-
turæ, quæ diminutio dicitur, & fit per decoctionē,
vt narratum est supra in præallegato secreto herme-
ti, videlicet. Vitis sapientum &c. Nam sicut Luna,
postquam plena est, de die in diem incipit diminui,
donec de ipsa nihil appareat, sic albedo, & illumina-
tio istius corporis icipit diminui per decoctionem,
donec tota albedo diminuta sit, & appareat rube-
do per nigredinem, & citrinitatem, quæ penitus ap-
parebit, si non remansit aliquid de illa humiditate a-
quosa, quæ mittit albedinem. Si vero remansit ali-
quid de illa humiditate aquosa, quæ mittit albedi-
nem, tūc non est facta exsiccatio. Siccatur ergo do-
nec deueniat, & tunc bene erit. Et hoc est: q̄ dicit
Hippocrates in aphorismis. Inanitio, si qualē oport-
et fieri, fiat, & confert, & bene erit. Si vero nō econ-

C iiij

tra. **Glossa**, **Nota Inanitio.i. Exicatio.** Itē Hermes.
Ponite igni ipsius humiditatem, & in humido ignē
habitare facite, qui ignis huiusmodi humiditatis co-
lorem augmētāt, & siccitatē cōbustionem, donec
in finē ducatur.i. perfectū fiat. Item inquit alphi-
dius. In spīce fili: quia scripturus sum tibi librum cu-
ius verba si intellexeris, hanc artem inuenies, si fue-
ris de ijs, qui eam inuenient. Si vero hæc verba non
intellexeris, non accedas ad operandum, nisi si inci-
pias tentare, & aquas coquere: quæ putrefaciendo
spissantur putrefaciēdi humiditate, vi siccitatis, neq;
ipsius, cuius gen⁹ ē duo lapides de genere lapidū, ex
tractum. n. est ex lapidibus, quæ in quolibet anni tē-
pore generantur. Notetis ergo, q̄ per putrefactio-
nem fit **Inspissatio aquarum.i. Frigidi, & Humidi,**
& econtra in siccitatis naturam, quod apparet, vt di-
ctum est supra, per putrefactionem, & generationē
in secreto. Accipiamus ergo terram rubeam &c. Nā
frigidum, & humidum cum incipit alterari, effici-
tur nigrum, vt carbo. Vnde inquit hermes in allego-
ria sua. Lapis noster inquisitus caret simili, & est ci-
trinus, aureus, extrinsecus, & intrinsecus. Cum au-
tem corpus eius alteratur, fit nigrum, & tenebro-
sum, vt carbones. Spiritus autem ab eo ablatus colo-
re est Rubeus. Spiritu autem, & anima sibi redditis
viuit, & lætatur, & vides eum ridentem, & hilarem,
ac morte carentem. Benedictus igitur sit ille, cuius
dispositio sit hæc, qui mortificat, & viuiscitat, & om-
nipotens est. Itē hermes in eodē loco. Ego sum al-
bum nigri, & nigrum albi. Et sic apparet, q̄ altera-

Notan-
dum.

tio est ab albedine in nigredinem, & a nigredine in
albedinem. Et vteri^o ista desiccatio, siue dispositio
continuè fiet eius conuersio in caliditatis naturam,
quod est in rubedinem, quæ tamen puenit ex pau-
citate nigrificandi. Hoc idem dicit rosinus cum di-
cit, q̄ ars M A R T H E K nō fit nisi ex S T A G N O
Ex quibus potest intelligi, q̄ vnuis est dispositio al-
bi, nigri, citrini, & rubei. Et hoc est, quod dicit alphi-
dius Scito fili, q̄ in huius maris profundo Margar-
itæ diuersorū colorum nascuntur, in quo & hya-
cintus diuersi coloris ascendit, & etiam ipsum. f.
Marthek colorat corpora per colorem suum. Cum
n. fuerit calidum, erit rubeum, cū vero frigidū fue-
rit, erit album, Similiter coloris, & candoris Solis, &
Lunæ, & rubeū est caliditas, & albedo est frigiditas,
stellige ergo & obserua. Item notetis, q̄ rubedo est
signum caliditatis, & albedo frigidatis, & istud est Notan-
Tertium punctū artis scđm hermetē, cū dicit. Ter-
tio mense operatur Mars agens in materia ex sua ca-
liditate, & siccitate diuidit, & sequestrat massam ip-
sam, & membra disponit. notetis membra. Nam si-
cut in matrice natura disponit membra ipsius fœt^o,
tanquam partes integrales ipsius fœtus, sic & istud
corpus rubeum est pars integralis eleisiris, seu medi-
cinæ. Nam in omni compositione, quæ sit postquā
istud corpus creatum est, cadit semper tanquā pars
integralis compositionis, ut inferius declarabitur.
Itē notetis, q̄ istud corpus habet multa nomina. Notan-
Vocatur. n. Adam, Aestas, almagra, altum, anima, a-
ries, aurum, cancer. Camereth, cinis tartari, cho-
dum.

C. iiiii

lera, Corpus proprium, Corpus rubeum, Corsus, Deeb, Dehab, Ferrum, forma, frater, Fructus, gall', Gophris, guma rubea, Homo, Iuuentus, kibrit, Lapis in drademus, Lapis indus, Lapis rubeus, lux, magnesia rubea, mane, Mars, Marthek, Masculus, metros, minera, neusi, nutus, Oleum martis, Oleum in combustibile, Oleum rubeum, Oliua, Oriens, Pater, reczon, rubedo, rubinus, Sal vrinæ, Sericon, S OL, Sulfur rubeum, Terra rubea, Tertius, thion, vinum vitellus, vitriolum rubeum, vitrum, Zaaph, & etiam multis aliis nominibus a Sapiëtibus appellatur, quæ quidem nomina non sunt ei attributa scđmvnam rationem, seu proportionem. Nam philosophi qui vocauerunt eum Adam, & statem, Almagra, altum, animam, arietem, aurum, cancrum, carmeth, cholera cinerem tartari, Corpus proprium, corsus, Deeb, Dehab, Formam, fratrem, Fructum, gallū gophris, Hominem, inuentutem, kibrit, Lapidem in drademum, Lapidem indū, lucem. Mane, Martem, Marthek, Masculū: Metron: Minerā: Neufin: Nutum: Oliuā Orientē: Patrē: Reczon, Sal vrinæ, Solē, tertium, thion, vinum, vitrum, Zaaph dixerunt hoc propter suam complexionem. Nā omnia hæc dixerunt quia Calidæ, & Siccae complexionis sunt. Qui vero vocauerunt ipsum Corpus rubeum, gummam rubeam, Lapidem rubeum, magnesiam rubeam, Oleum rubeum, rubedinem, rubinum, Sericon, Sulfur rubeum, Terram rubeam, vitellum, vitriolum rubeum, propter colorem rubeum hoc dixerunt. Qui autem nominauerunt ipsum ferrum, Oleum incombusti-

bile, Oleum martis, propter impotentiam fusionis duræ hoc dixerunt. Nam cum hoc corpus per decoctionem priuatum sitvnâ humiditate, quæ faciebat ipsum fluere, & necesse est corpus siccū non fluere, ideo vocauerunt id esse ferrum, quia inter alia corpora ferrum dicitur maximè, Fixū. Sic etiam istud corpus per priuationem humiditatis, quæ faciebat ipsum primò Volatile, modò est necesse, ut remaneat fixum. Nam omnia corpora non fixa figurantur per talem priuationem humiditatis, quæ vocata fuit calcinatio a multis Philosophis. Vnde inquit gerber. Calcinatio est rei per ignem purificatio, seu puluerizatio ex priuatione humiditatis partes consolidantis, & fluere facientis. Et causa inuentionis calcinationis spirituum est, vt ibi melius figantur. Sic ergo fit per priuationem humiditatis volatile fixū, & molle durum. Item fit mutatio de natura in naturā, et aquæ in Ignem secundum naturales Philosophos, vt scribitur in turba Philosophorum. Itē mutatione complexionum, vt frigidæ, & humidæ cōplexionis, in calidam, & Siccā, seu Phlegmaticæ complexionis in Cholericam secundū medicos. Item fit Spirituale corporeum secundum Auctorem perfecti magisterii. Item fit de manifesto occultum secundum Rodianum in libro trium verborum. Itē notetis, q̄ in vno quoq; corpore sunt tres dimensiones. s. Altitudo, Latitudo, & profunditas Philosopho teste primo coeli.

Ltitudo est illud, qđ manifeste apparet de corpore, & primo subiacet visui nostro.

Notandum.

Exempli gratia. Lapis noster in prima sui creatione est albus, & ita apparet prima facie quia dicimus ipsum frigidū, & humidum (vt est) rodiano sic asserēte. Lapis noster est aquaticus, quia est frigidus, & humidus, & aqua est frigida, & humida, & humida aqua currit. Ideo iuro per memetipsum, q̄ verū est. & talis dispositio dī corporis altitudo.

Atitudo verò est illius medicinæ dispositi-

Ltio, per quam itur ad profundum, quæ nostra medicina est, & est vita altitudinis, ac profunditatis, tāq̄ mediū inter duo extrema, seu contraria: per quod in extremū peruenitur, quia impossibilis est transitus de extremo ad extremū sine me dio. Sæpe n. dictum est, q̄ lapis noster est humidæ, & frigidæ complexionis. Nam si volumus eum face retrahere ad medicinam disponentem, necesse est, ut altera qualitas destruatur in eo. Destruitur autem per putrefactionem. Nam frigidum, & humidū per putrefactionem inspissatur, & eius humiditas vertitur in Siccitatem, & sic fit trāitus ad medicinā disponentem, quæ est caliditas, & siccitas, quæ dicitur latitudo.

Atura tamen a frigido, & humido frigiditatem, & a calido, & sicco siccitatem reci-

Npit, & fit terra. Postea verò per calorem excedentē caliditatem, quæ remāsit in corpore, fit trāitus ad contrarium destruendo frigiditatem, & introducendo caliditatem, quæ dispositio dicitur profundum, seu occultum corporis, & hoc optimè patet in libro perfecti magisterii in particula illa. Fer-

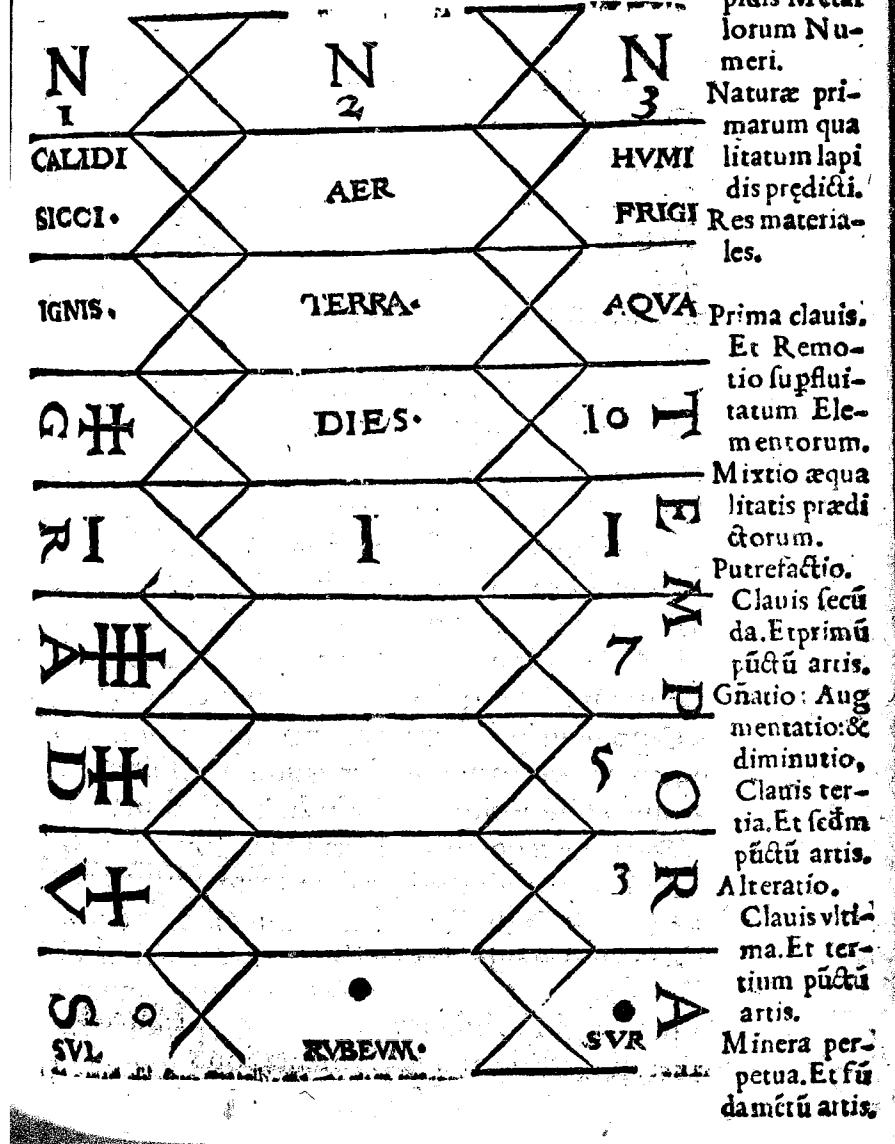
rum in sua altitudine est frigidum, humidum, calidum, siccum, cholericum, rubeum, acutum, odoriferum, masculinum, & cætera.

VIso demum qualiter argentum viuum trāsubstantiatur de natura in naturam, s. de frigiditate, & humiditate in caliditatem, & siccitatem, Et quia in isto punto, maior pars Philosophorum incipit loqui. Ut alphidius de minera. Sulfur rubeū dixit. Notetis, q̄ minera huius operis est sulfur rubeum, & secundū Lucam masculinum, cum dicit. Notandum. Accipite Marthek, & dealbate eum, & cætera. Ma sculum, n. promulgavit, & plures alij sapientes possent adduci in eandem sententiā, quos in præsentia omittimus breuitatis gratia. Ratio autē quare omnes ferē initium sumpserunt in isto corpore rubeo, est, quia istud corpus rubeum est principium totius tinturæ, Nec sit tinctura vera sine eo. Vnde rosinus inquit. Sciatis, q̄ non fuit aliquis qui in hac arte verbū dixerit a fidelitate denudatum præter hermetem. Cum dicit. Scitote, q̄ non fit tinctura vñquam, nisi ex rubeo lapide. Item geber de essentia solis asserit, q̄ Sol creatus est subtilissima argenti viui substantia, & ex substantia pauca sulfuris mundi, & puræ rubedinis fixi, clari, & a natura sui mundati tingētis illud. s. Argentū viuū. Item idem geber dicit de Sole. Aurum est preciosissimum metallorum, & est tinctura rubedinis, quia tingit, transformat, & illuminat omne corpus, quoniam alumē est, & tinctura vera, & pfectio totius operis diuini, quod Deus electis suis largitur, & nō aliis, cui sit honor laus, & gloria.

DISPOSITIONES ARTIS
METALLICAE.

Fornax:
Caraha.
Aludel.
Gradus.
Tempora.
Ignis alienus.
Terra.
Aqua.
Ignis naturalis.
Aer.
Remotio superfluitatum Elementorum.
Mixtio æqualitatis prædictorum.
Putrefactio Mixtionis.
Generatio putrefactionis.
Augmentatio Generationis.
Disfunctio Augmentationis.
Ignis Disunctionis.
Alteratio Ignis.
Distillatio Alterationis.
Ponderatio Distillationis.
Cineritium Ponderationis.
Aqua examinationis Cineritij.
Vnio examinationis Aquæ.
Corp' cōgregatiōis vnionis. Aquarū examinatiōis.
Iustificatio Vnionis.
Cémentum Iustificationis.
Forma.
Medium dispositiūm. **M**ateria.
Insertio Iustificationis; Cémentationis

Summarium Artis Metallicæ.

RES PRINCIPALES ET NECESSARIAE, SVBNOTA.

BT si nostro libello apertè, lucidè, & copiose materiā lapi dis Philosophici (vt notum est) omnibus demonstrauimus eiusq; regimēn etiā vsq; ad consumationem deduximus. Attramen, vt enucleatus, & breuius totum arcanū, & diuinū mun' aperiamus filijs doctrinæ, tres esse Philosophorum lapides dicimus. Animalem, Vegetabilem, & mineralem. Qui ergo animalem perficere voluerit, exordium ab animalibus accipiat, nec sine eo, cōgruoq; tempore imaginem viuentem procreari posse intel ligat. Si vero vegetabilem consequi fortasse peroptauerit, sciat, q; nisi semen in terram cadens mortuum fuerit, solum manebit, & si mortuum fuerit, multum fructum dabit. Verum si mineralem elige re maluerit, non absq; 472.304.272. &c. 224. sortietur optatum. Itaq; qui habet aures audiendi audiat. Quoniam ipsum arcanū maximum omnibus benemerentibus notum fieri æquum cēsuimus. Quicquid enim antiqui Philosophi inuolutum tenebris, & noctis caligine tradiderunt, iam apertè reuelauimus. Siquis igitur ad perfectionem inuentionis tam admirabilis thesauri omnium maximi peruenierit, per illud maximum Dei nomen mortalibus ineffabile ipsum obsecramus, atq; eum obtestamur, & cōstringimus, vt illum sinceræ mentis probitate inuolabiliter custodiat, ne filiorum sapientum panem

canibus proijciat.

NOTARVM PRAEDICTA-

RVM OSTENSIO.

T. 19	A.	1	I.	9	A.	1
E. 5	Q. 1	6	G. 7	E.	5	
R. 17	V. 20		N. 13	R. 1	7	
R. 17	A. 1		E. 5	E. 5		
A. 1						

59	38	34	2	8
8	8	8	8	
4	7	2	3	0
4	2	7	2	2
4				

CAPITI^ILL. CONCILII

DECEM VIRVM.

D.Paulus Valareſſo.

D.Franciscus Contrareno.

D.Petrus Mocenico.

A R̄s transmutationis Metallicæ Io. Augustini
Panthei sacerdotis Veneti Leone.X. Pontifice
Maximo, ac Leonardo Lauretano optimo Pri-
cipe in ædibus Ioānis Tacuini impressorum accu-
ratissimi Venetijs edita. V I I. Idus Septembris:

M.D.XVIII.

Archimicæ sophiæ seu maiis Archimagizæ

Dicere veridicum iam cape lector opus.

Naturæ ex adytis tulit hæc exempla sacerdos.

Felix, qui nosse hæc mystica sacra potest.

D. G. hic.

Gulielmo Hyeroski-

POLONO VIRO NOBILISS. VIR-
TVTIBVSQ. OMNIBVS PRAEDI-

TO. IOANNES AVGVSTINVS

PANTHEVS VENETVS

SACERDOS FELICI-

TATEM AETER-

NAM.

Vantite faciamus, quē te alterum nos
esse dixerimus, ex hoc tibi aestimandū
relinquimus, ex hoc facile iam coniice-
re poteris q̄ tua vni^o causa labore hūc
Commentandi aggressi sumus, & de
Thesauris nostris Opus hoc nouum tibi excudim⁹,
& tibi soli dicamus. In quo opere perspicue, ac dilu-
cide referuauimus, & interpretati sumus locos om-
neis difficiles, & Interpretē desiderātes. Et qui ob-
scurores videbantur in nostris illis institutionibus,
quas de metallicis trāsmutationib⁹ superiorib⁹ an-
nis edidimus. Quod per cōmunes tibi & nobis ami-
cos moniti fueramus, & per literas certiores facti te
in illis assidue versari, te scripta, & Exemplaria no-
stra nocturna versare manu (vt aiunt) versare diur-
na, sed torqueri quod nequires desiderii tui cōpos
euadere, propter nonnullas in illis difficultates, quæ
tibi non intelligibiles censerentur. Nos certe Institu-

D

Certe Institutiones illas, Quantum subiecta materia
exigit, Quantum facultas ipsa permittit, Quantum
professio ipsa patitur, propriis ac signatis vocabu-
lis ac usitatis, apud artis professores conteximus.
Vnaquæque enim Ars peculiares habet terminos, &
dicendi modos. Verum dum breuitati studemus, pau-
lo obscuriores (fortasse) tironibus effecti sumus.
Nec audiēdi sunt qui de institutionibus illis nostris
rentur. Illas partim dici posse editas, partim non edi-
tas, & cognobiles illis tantum futuras, quibus per nos
interpretatae fuerint. Id quod proprium est solum i
arte cabalistica, de qua plura alibi. Nam qui sacrisma-
gicæ huius rectè initiati fuerint, ratiocinatione duce,
exercitatione, usque comite, Fine omnino non fru-
strabuntur, si perseverauerint in illis euoluendis, &
ediscendis. Si denique ad hanc magiam capessendam
natura apti sint, ut etiam de futuris pœtis, Oratori-
bus, philosophis, medicis, ac reliquarum. omniū fa-
cilitatū professoribus dici a Sapientibus solet. Acce-
dat oportet numerorū scientia, & propriū ac subtili-
tiale hominis pythagoræ & plato censuerunt. Vnde
hominem diffinientes dixerunt. Hō est animal
sciens numerare. Quam rem dum animo versare-
mus, ad consummatam totius rei cognitionem, pla-
cuit addere mixturas, & proportiones metallorū, u-
na cū eorum ponderibus, & numeris. Accipe igitur
Gulielme iucundissime, & generis Nobilitate Illu-
stris, virtutibus spectabilis, liberalitatis munificen-
tiæque splendore celeberrime, ac Doctissime hos co-
mentarios nostros omni auro preciosiores. Et ubi

habe carissimos, eosq; ita legas singulatim quo scūq;
terminos ponderando, & contextum retexēdo Phi
losophico more, Fidei, ac spei feroore feraens. Ut
spiritu agente affletur mēs tua, Animusq; tuus, qūo
& vatum, & ad spiritalem sensum, Sententiamq; a-
ditus tibi patefiat. Quod tibi continget, si tute tibi
ip̄i non defueris, hoc est, si dilectionem habebis, vt
inquit Diuīs Paulus, Bene vale, & nos tibi amicissi-
mos, tuiq; nominis amantissimos, & obseruantissi-
mos ama.

IOANNIS AVGUSTINI PANTHEI

Veneti sacerdotis in editam metallicæ
transmutationis Theori-
cam commenta-
rium,

Villa te admiratio capiat Gulielme vir
omni in scientia eruditissime: si in no-
stris commentarijs non ita sumus ver-
bis penitus vsi latinis, vt forsitan doctis
simæ aures tuæ audire expectabant.
Nam vt primo posteriorum inquit Philosophus.
Non omnem interrogationem est vnumquemq;
scientem interrogare, neq; secundum omne inter-
rogatum de unoquoq; respondere, sed quæ sunt
secundum Scientiam determinatam. Si, n. dis-
putat cum Geometra, secundum quod est geo-
metra, sic manifestū est q; bene, si ex his aliqd de

Dij

monstrat. Si vero non, minimè benè. Manifestū est autem q̄ non arguit geometram. Sed aut secundū accidens. Quare vtiq; non erit in non geometricis de geometria differendū. Quapropter si de archimia mysteriorum naturæ mirabilium indagatrice tecum agere volumus, verbis nos vtiq; talibus nece ssarium est vti, quæ huiuscmodi scientiæ (vt a Philosopho dictum est) congruant, & qualia ipsa exige re videtur materia. Cum autem tecum de oratoris, aut Poetæ officio verba faciem⁹, Ciceronianos tūc, aut vergilianos imitabimur lepores.

Ccipe igitur Iud he voph he in Dei nomi
Ane, vt a platone in thimeo. præceptum est.

In omnibus siue maximis, siue minimis, diuinum implorari debere auxilium. Et invase terreo vitreato, cum Igne vni⁹ gradus. ♣. per horas. xxiiii. candidissimam animam extrahe, ac per ascensum ipsam diligenter ablue totam.

Poste cum spiritu, & corpore, D E I. taliter cō*n* iūge, vt ad arcani huius libram, per putrefactio nem talis corporis, cum spiritu, & anima, generetur chylus. Proportione s. Coniunctionis, & mixtionis, Quatuor cum partibus, seu pōderibus Quinque, & nouem, seruatis super portfidum, deinde sine alicuius aquæ lotione optimè teredo. Et hoc quod usq; deuenias ad pondus librarum. xxv. cum dimidia, vt pro multiplicationib⁹. vii. in vice vna tibi sufficiant.

Einde in aliud el non vitreato (q̄ est vas ter
Dreum) Et sub summo equino (quod est ignis

Carbonū) in loco Putrefactiois, Generatiōis, Alterationis, & Fixionis reconde. Qui quidem Ignis dicitur exterior in ipsam Frigiditatem agens, hoc est Nigredinem expolians. Et talis Ignis. xxiiii. hora rum terminum in totum non permittatur transgre di. Qui tamen horarum numerus in duas æquales sit distributus partes, quælibet scilicet ipsarum. xii. comprehendēt horas, ut tali carāctere. M. signatū est.

Post hæc illi stude ad inducendū æternā mortem, hoc est rubificandum chylū, iam per putrefactionem, generationem, & alterationem, atq; fixionem terminatum. Quater scilicet in ipsius putrefactione, Ter vero in generatione, bisq; in alteratione, ac in fixione semel tantū in ipsum terēdo. Cum additiōe attāmen spiritus sui in charaha extensis, sub N V T V, Stagno, vel Marthek, generatū. Quod quippe erit per septuaginta duas vices horas duodecim multiplicando. Quæ quidem (vt patet) faciunt dies. xxxvi. Ac septē vicibus reitera mixtionem cum ponderibus septies vici, qualibet supra illud quod supereesse omnivice a fixione complices, ita q; s'eper cāterorum respectu, tale vt basis sit, & in quotationē Quatuor, ut in inferius annotatum esse videbis, & supra etiam ostensum est.

Consideratio etiā respectu réporum animad-
Quertenda est, quæ sunt septem vicibus trigesimus sextus multiplicatus numerus. Qui quidē continere videtur dies. ccli. Et sic habebis M A R -
T H E K D E E B. Quod idem interpretatur q; marechet Deob. Quod quidem aureum est lihar-

D iii

girior, id est Benedictus philosophorum lapis, medicina eleissit, seu tinctura aurea, non deficiens. Qui immo quod libet transmutans metallum, una, super centum. Quoniam archimia ab Archi, & mis Græcè deriuatur. Et Caldaice Archenouevma adamas dicitur, quæ initiu vnitatis esse perhibet. Quod quidem iuditram, seu principiū nihil aliud esse videtur, nisi tinctura fixa, ut in nostri opusculi theorica demonstratum esse comperties, capite illo scilicet. Viso demū qualiter Arg. vi. transsubstantiatur de natura, in naturam, & cætera, ut in ipso.

Sed in omnia Enigmata præxis huius carissime Gulielme soluere valeas, nec Sphyngem te consulere in aliquo oporteat, ac huius Diuinæ scientiæ recipientium adytū ingrediaris. Quid illud diuinum Hebraicū verbum in se contineat, ac sub ipso lateat, q̄ supra diximus. Accipe in Dei nomine. Iud hævoph he. & cætera. Brevisbus tibi (gratis) in prophani vulgi contemptū, & diuinæ maiestatis laude, & gloriâ, demonstrare decreuimus. Et si minime licet naturæ arcana prophanis manifestare, sed sapientiæ duntaxat amatoribus. Quod sane fieri solitū est hæc ad usq; tempora, ut non nisi metaphoris naturæ secretiora tractarentur.

Ter primò in Archimia recipientia illud q̄ per lud hævoph he importatur, sunt ær, Aqua, Ignis, & terra naturalis, hoc est quatuor naturæ elementa.

Ictio autem hæc coneris con primam de signo at naturæ materiam.

H Aec muchabelim recipientes.	מְקֻבָּלִים
I sta vero gophris, sulfur naturale.	גַּפְרִית
H æc chesleph hai, argéatum viuum minerale.	כְּסֵף חַי
T hæc It hocodut horucot, vniōnem spirituū.	חַתְּנָה
E Quod idem quippe est, quod ouorum Gallinarum albumen naturale.	חוֹתָה
H Ac ista douor echad, rem vnam solam, Quæ est argilla cruda simplex.	הַרְוֹחוֹת
Iud vero pro ære ponitur, & inter chabalisticos numeros decimā sibi vendicat quotationem.	זְבָר
H E primus de élémentis exprimit Aquam scilicet, & de numeris Quinque.	אַחֲר
V Oph autem ignem, & de numeris sex.	ח
V Heista & vitima terrā ostendit, & de numeris Quinq;	ח
Q Væ aut, φ, & Qualia metallica, & naturalia sít elemēta in chabalisticū, archimicæ artis magicerū igrediētia. Quid etiā forma materia, mendū dispositiuū, aurū, argétū splendidū, argétū calci natū, argentū viuū de corde Saturni, oleū sulfuris.	ח
Quidque sit argilla simplex. Haud nos fugit te iā intellexisse, ac experientia i laboratorio nřo cōspexisse cū hac de re verba (vt nřa exigit amicitia) haberem.	ח
Attamē si forte quæ palā operati sum obliuioni tradidisses, nos literis desiderij tui idicib' certiores red das. Pollicem' equidē nos tibi libētissime (p virili) more gerere, oīaq; iterū ob mutuū, & nō vulgarē int nos amore tibi recēsere. Nā a peripateticorū p̄cīpē scriptū esse cōperim'. Amiciā, vnā i duob' corporibus viuentem animā expostulare. Quamobrē cū	ח
D iiij	

te tali, tantoq; prosequamur amore, vt te cariorem
habeamus neminem. Non immerito a nobis haud
petendum, sed (gratis) exigendum esse censimus,
vt omni cura, studio, atq; diligētia, tua& enitamur pa-
rere voluntati. Cui nos paratos i omnibus offerim',
tradimus, & pollicemur.

DE METALLORVM SPIRITVS GENERATIONE.

SV mantur itaq; lib. Decem humidi,
qui est Aer. Pariterq; libr. Quisq; siccii,
terram insinuantis metallicam. Quæ
idem quippe est, quod Saturni ceru-
sa. Et in vase ferreo in carbonumq;
igne cuncta conſtentur.

CVm q; liquefacta fuerit in aqua ex dulcedinis,
& acetositatis qualitatibus conſecta, in granu-
lis reducantur.

POstremo igne gradus secundi
ſtillentur, tā in cucurbita ferrea
nē ſigillata cum allembich, & re-
ptaculo terreo, quam in terreo ali-
& caraha, donec Spiritus purus, & mundus habe-
tur.

DE METALLORVM ANIMAE GENERATIONE.

Rima quidem cōiunctio, de libris fiet Aēris Decē, & lib. sex ignis. s. de Iud, & voph. Secunda vero, de libris Quinq; aquæ, & de lib. Quinq; terræ, videlicet de He, & He.

Tertia deniq; & ultima de omnibus simul, scilicet iud he voph he. Ac mediantibus ignis gradibus, & horis, ut supra candidissima extraheatur anima.

DE MIXTIONE CORPORIS, SPIRITVSQVE METALLORVM ANIMAE.

.Quarum insinuans est numerum. Vnde device quatuor vna, quatuor faciens Corpus facit.

E. Quintum ostendit numerum. Vnde quinque septē, trigesimū, quintum conficiunt numerum, & Spiritus tradit pondera.

I. Nonam significat quotationem, Vñ septies nouem, sexagesimā tertiam animæ demonstrat quantitatem.

Summa autem cuncta mixta. DEI. Lib. xxv. cū dimidia.

Erficit autē diuinū arcanū hoc equini simi
p medio, quid ē ignis (vt supra) per horas, & p
dies, sub N V T V. ad fixum libraru. lxxiiii.

Horæ autem, & pariter simi dies, erunt ex tem-
poribus N V T V. Gradibus huiusmodi no-
stra in theorica non expressus. ✕ ✕ ✕

DE TEMPORIBVS.

HORAE. DIES.

M.

N. 12. Indicat Et sex dies in putrefactione.

V. 12. Decem in Generatione.

T. 12. Nouem in alteratione.

V. Decem in fixione.

Scito tamen mihi Lepidissime Gulielme, oēs pra-
dictos motus, gradibus (vt supra) ✕ ✕ ✕. ter-
minari debere.

Dicrum autē summa suis coniunctorum ho-
ris. xxxvi.

Cibrationes vero. Idec reiterationes septimo
clauduntur numero. Vnde omnibus simul co-
prehensis, & aggregatis, pariterq; cum reitera-
tionibus iunctis, Dies erunt. ccli.

DE CARBONVM PRO OPERIS COMPLEMENTO QVANTITATE.

Ed ne quidpiā obmittere videamur, quo

Sniā vt secundo Cœli, & Mundi inquit Phi-
losophus. Parvus error in principio, Maxi-
m' ē in fine. Propterea & de carbonū quātitate di-
sserendum esse censuimus, sine quibus propositi ali-

quid recte agere non videtur artifex.

Vmma igitur carbonum omnium, a diebus
tribus pro ipsorum corba, quæ venetiis est
eorū in vsu mensura erit corbarū. lxxxiii.
Et medicina libras comprehendet. lxiii.
Ac ipsius projectionis vna supra centum.

DE MEDICINAE REITERATIONE.

Reiterationibus autem medicinæ vna
cadet supra 1000. 10000. 100000. 10-
00000. 1000000. 10000000.
Nec non finaliter vna supra in compre-
hensibilem numerum. Vnde per sacra
la cuncta laudetur trinus, & unus ineffabilis Deus,
Qui tantam nobis, & tibi (gratis) ad misericordiam
largitus est gratiam.

DE PROPORTIONE ARGENTI PARITER ET AVRI.

Voniam vt. xxxiiii. Lib. Capi. primo
inquit Plinius, Quæstus gratia om-
nium exercitiia exercesti cœpta sunt, quæ gloriæ
causa prius amplecti solebat homi-
ne. Hinc nos qui prophanum, &
Ignarum vulgus odio habemus, nec ipsius gloria
tangimur. Quinimmo cum poeta nostro cœamus,

Procul absit gloria vulgi. Materiam hanc si litteris
mandare decreuimus, vt tenuerunt aiunt de tenui ex
trahatur, & precipue a te Gulielme in omni scientia
rum genere vir doctissime. Qui non vt auarus ille
mida, aurum colis, nec vt dipsas ille crassus ipsum si
tire videris. Sed propter bonarum artium oblecta-
menta, studiaq; totis viribus, die, noctuq; continuis
lucubrationibus, sudoribus, sumptibusq; (vt pro-
ceres gentium claritatem quærentes olim facere so-
lebant) minimè parcere videris, ipsum ausplicaris. Sed
iam ad rem ipsam deuenientes dicimus, q; si hespe-
ridum mala absq; Draconis periculo colligere vo-
leris, hæc (me duce) semita progrediari.

ACcipe igitur terræ albæ partem vnam. Aeris al-
bi partes duas. Et de 224. partes tres.

PIstillo ferreo in Mortarioq; æreo in puluerem
subtilissimum, terram, & album ærem rediges.
Hominisq; posthac ipsum aspersum lotioe cu-
224. in bracteis redactum, in terreo vase bene vitrea-
to sepultum locabis.

QUod postea suo cum operculo, paruo in ipsi
cacumine facto foramine optime cum vulga-
ri, simplici q; argilla claudes, & iter carbones ac-
censos, lignoruq; flammam per horam vnam coques.
DEinde refrigerato, vase nouo in fictili iter car-
bones accensos iterum posito, materiam con-
flabis, aqua scobem donec clarescat corili vir-
ga extrahendo, in ferreo Aurifabrorum instrumen-
to, ab ipso depones, infrigidatamq; seruabis.

Vm autem opus aggredi volueris.

CERVCRA oʒ. I.

qr. II.

qr. I.

K. io. accipies.

V Numq; post aliud in nouo fictili vase carbo
nibus accensis fundes, & realem argenteam
mixturam habebis.

IN PROPORTIONE ARGENTI.
SCHEMA.

ARGENTVM	AES MINOR
MINOR PER	IMPERFE-
FECTVS.	CTVS. I.

7.	.1008.	.1.
6.	.864.	.2.
5.	.720.	.3.
4.	.576.	.4.
3.	.432.	.5.
2.	.288.	.6.

I. .44. .7.

MIXTIO ARGENTI IN PROPOR-
TIONE DIVISA.

ARGENTI PROPOR- RESPON-
NITIDI. TIO. DENTIA.

K. 576.	K. 576.	oʒ. iiiii.
612.	.540.	iii. qr. I.
648.	.504.	iii. qr. ii.
684.	.468.	iii. qr. iii.
K. 720.	k.432.	oʒ. v.

Bona al-	756.	.396.	v.	qr.	i.
teratio.	792.	.360.	v.	qr.	ii.
	828.	.324.	v.	qr.	iii.
K.	864.	k. 288.	o3.	vi.	
	900.	.252.	vi.	qr.	i.
Bona al-	936.	.216.	vi.	qr.	ii.
teratio.	972.	.180.	vi.	qr.	iii.
K.	1008.	K. 144.	o3.	vii.	K.
Ligatura	1024.	.128.	vii.	16.	
Veneta	1044.	.108.	vii.	qr.	i.
	1080.	.72.	vii.	qr.	ii.
Moneta	1092.	.60.	vii.	qr.	ii. k. 12.
Cinericū	1116.	.36.	vii.	qr.	iii.
	1128.	.24.	vii.	qr.	iii. K. 12.

DE AVRO.

Adem Doctissime Gulielme quæ de argento fieri supra diximus, de auro si ipsi quæris mixtionē taliter facienda ē.
S Vmaſ enim Aquæ marinæ pars vna.
Ignis æthnæ duæ partes. Et de 224.

tres partes.

N reliquis autem procedatur, vt supra dictū est,
Duobus tantum exceptis. Primo, q̄ vbi in argento per horam vnā. In auro per Quatuor materia coquatur horas. Alterum est, q̄ frige facto vase minime exigit talis mixtura fundi, nec in corpus reduci debere.

Gitur cum ligati auri opus aggredi volueris..
I ERVARGA. o3. i.

qr. 2.
qr. i.k.10. accipientur,

V. Num post aliud simul fundatur, & in aurum
fabrorum ferreo instrumento, totum ex va-
se eiectum, infrigidatumque seruetur.

IN PROPORTIONE AVRI SCHE.
AVRVM MATERIA. ARGENTVM.
**IOR PERFECTIONIS. MINOR PER-
 FECTVS.**

II.	.22.	I.
10.	.20.	.2.
9.	.18.	.3.
8.	.16.	.4.
7.	.14.	.5.
6.	.12.	.6.
5.	.10.	.7.
4.	.8.	.8.
3.	.6.	.9.
2.	.4.	.10.

I. II.

**MIXTIO AVRI IN PROPORTIO
NE DIVISA.**

**AVRI PROPOR- RESPONDEN-
FELVI TIO.**

k. 576.	k. 576.	k. xii.	g.
582.	.570.	xii.	g.
588.	.564.	xiii.	g. i.
594.	.558.	xiii.	g. i. ii.
600.	.552.	xii.	g. ii.
606.	.546.	xii.	g. ii. iii.

612.	.540.	xii.	g.	iii.	
618.	.534.	xii.	g.	iii.	§.
k. 624.	.528.	k.xiii.	g.		
630.	.522.	xiii.	g.	i.	§.
636.	.516.	xiii.	g.	i.	§.
642.	.510.	xiii.	g.	ii.	§.
648.	.504.	xiii.	g.	ii.	§.
654.	.498.	xiii.	g.	ii.	§.
660.	.492.	xiii.	g.	iii.	§.
666.	.486.	xiii.	g.	iii.	§.

Bona al teratio	k. 672.	k.480.	K.xiii.	g.	
	678.	.474.	xiii.	g.	§.
	684.	.468.	xiii.	g.	i.
	690.	.462.	xiii.	g.	i.
	696.	.456.	xiii.	g.	ii.
	702.	.450.	xiii.	g.	ii.
	708.	.444.	xiii.	g.	iii.
	714.	.438.	xiii.	g.	iii.

K. 720.	K. 432.	K.XV.	g.		
726.	.426.	XV.	g.	§.	
732.	.420.	XV.	g.	i.	
738.	.414.	XV.	g.	i.	§.
744.	.408.	XV.	g.	ii.	
750.	.402.	XV.	g.	ii.	§.
756.	.396.	XV.	g.	iii.	
762.	.390.	XV.	g.	iii.	§.

K. 768. K. 384. K. XVI.

Ligatura
Veneta.

774.	.378.	xvi.	g.	i.	long
780.	.372.	xvi.	g.	i.	long
786.	.366.	xvi.	g.	i.	long
792.	.360.	xvi.	g.	ii.	long
798.	.354.	xvi.	g.	ii.	long
804.	.348.	xvi.	g.	ii.	long
810.	.342.	xvi.	g.	iii.	long
K. 86.	K. 336.	K. xvii.			
822.	.338.	xvii.	g.	i.	long
828.	.324.	xvii.	g.	i.	long
834.	.318.	xvii.	g.	i.	long
840.	.312.	xvii.	g.	ii.	long
846.	.306.	xvii.	g.	ii.	long
852.	.300.	xvii.	g.	iii.	long
858.	.294.	xvii.	g.	iii.	long
K. 864.	K. 288.	K. xviii.	g.		
870.	.282.	xviii.	g.		
876.	.276.	xviii.	g.	i.	long
882.	.270.	xviii.	g.	i.	long
888.	.264.	xviii.	g.	ii.	long
894.	.258.	xviii.	g.	ii.	long
900.	.252.	xviii.	g.	iii.	long
906.	.246.	xviii.	g.	iii.	long
K. 912.	K. 240.	K. xix.			
918.	.234.	xix.	g.		
924.	.228.	xix.	g.		
930.	.222.	xix.	g.		

Bona al-
teratio.

E

936.	.216.	xix.	g.	ii.
942.	.210.	xix.	g.	ii.
948.	.204.	xix.	g.	iii.
954.	.198.	xix.	g.	iii.

Bona al teratio. k.	960.	K.192.	K.xx.	
	966.	.186.	xx.	g.
	972.	.180.	xx.	g.
	978.	.174.	xx.	g.
	984.	.168.	xx.	g.
	990.	.162.	xx.	g.
	996.	.156.	xx.	g.
	1002.	.150.	xx.	g.

k. 1008.	K.144.	k.xxi.	
1014.	.138.	xxi.	g.
1020.	.132.	xxi.	g.
1026.	.126.	xxi.	g.
1032.	.120.	xxi.	g.
1038.	.114.	xxi.	g.
1044.	.108.	xxi.	g.
1050.	.102.	xxi.	g.

Bona al teratio	k. 1056.	K.96.	k.xxii.	
	1062.	.96.	xxii.	g.
	1068.	.84.	xxii.	g.
	1074.	.78.	xxii.	g.
	1080.	.72.	xxii.	g.
	1086.	.66.	xxii.	g.
	1092.	.60.	xxii.	g.

1098

.54.

xxii. g. iii. £.

K. 1104.	k. 48.	k. xxiii. g.		
110-	42.	xxiii. g.	z.	
1116.	36.	xxiii. g.	i.	
1122.	30,	xxiii. g.	i.	z.
1128.	24.	xxiii. g.	ii.	
1134.	18.	xxiii. g.	ii.	z.
1140.	12.	xxiii. g.	iii.	
1146.	6.	xxiii. g.	iii.	z.

A s itaq; metallorum mixturas, & proportiones pro facilitiori, ac clariori operis magisterio adiūximus, vt omnibus in votis tuis nos morem gessisse videremur. Vale igitur Gulielmo nobilissime nostri memor, qui omnium c̄svirtutum Decus, & Ornamentum.

Finis. Comentarium Transmutationis metallicæ Ioannis Augustini Panthei Veneti Parisiis nunc recenter impressum anno domini.

1559.